

PETROL KANUNU

Kanun Numarası: 6326

Kanun Kabul Tarihi: 07/03/1954

Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 16/03/1954

Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 8659

BİRİNCİ KISIM: UMUMİ HÜKÜMLER

BÖLÜM 1: MÜLKİYET VE MAKSAT

Madde 1 - Türkiye'deki petrol kaynakları Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır.

Madde 2 - (Değişik madde: 05/04/1973 - 1702/1 md.)

Bu Kanunun amacı, Türkiye Cumhuriyeti petrol kaynaklarının milli menfaatlere uygun olarak, hızla sürekli ve etkili bir şekilde aranmasını, geliştirilmesini ve değerlendirilmesini sağlamaktır.

BÖLÜM 2: TARİFLER

Madde 3 - Bu kanunda kullanılan terimlerin delalet ettiği manalar aşağıda gösterilmiştir:

- a) Yerden çıkarılan veya çıkarılabilen mayi veya gaz halindeki bircümle tabii hidrokarbonlara;
- b) (Değişik alt bent: 13/05/1955 - 6558/1 md.) Mayi petrol, veya gazla birlikte istihsale elverişli olan veyahut bunların içinde erimiş bulunan bircümle asfalt ve diğer sulp hidrokarbonlara;
- c) Yukarki fıkralarda yazılı maddelerden müştak hidrokarbon mahsullerine;
"petrol"
2. Teksif, kimyevi muamele, tasfiye veya diğer usul ve ameliyelerle petrolden istihsal edilen mamul veya yarı mamul her hangi bir hidrokarbona "petrol mahsulü";
3. İktisadi işletmeye elverişli miktarda bir petrol birikintisini ihtiva ettiği tesbit olunan arz parçasına "petrollü arazi";
4. Bir petrollü arazinin bulunmasına "keşif";
5. a) Petrol araştırılması ile ilgili olmak üzere arazinin yerden ve havadan topografik, jeolojik, jeofizik, jeoşimik ve benzeri usullerle mesaha ve tetkik edilmesine veyahut arama sondajları hariçlüzumlu ameliye, tecrübe ve jeolojik malûmat almak maksadiyle sondajlar yapılmasına "jeolojik istikşaf";
b) Petrol bulmak veya petrollü arazinin vüsatini tesbit etmek maksadiyle tecrübe kuyuları açılmasına "arama sondajı";
c) (a) ve (b) fıkralarındaki ameliyelerin hepsine birden "arama";
6. Bir petrollü arazinin hudutlarının ve çıkarılabilir petrol varlığının tayini ve petrolün çıkarılması maksadiyle sondajlar yapılmasına ve petrollü arazinin teçhiz edilmesine "inkişaf";

7. Bir petrollü araziden petrolün çıkarılmasına ve bu petrolün iptidai muamelesine, petrollü arazi dahilinde veya civarında kain depolara, boru hattına veya tasfiyehaneye nakline kadar tabi tutulduğu ameliyelere "istihsal";

8. a) (Değişik alt bent: 05/04/1973 - 1702/2 md.) Arama, keşif, inkişaf, istihsal tasfiye ile petrolün ve petrol mahsullerinin depolanmasına, nakledilmesine ve satılmasına; (Petrol mahsullerinin doğrudan doğruya tüketiciye perakende olarak veya tevzi müesseseleri tarafından satışı, satış için gerekli depolama ve nakliye işleri hariç)

b) Yukarki ameliyelerden her hangi biri için lüzumlu enerji ve su tesislerinin, bina, kamp ve diğer bilcümle tesislerle teçhizatın inşasına, kurulmasına ve işletilmesine;

c) (Ek alt bent: 13/05/1955 - 6558/1 md.) a ve b bentlerinde sözü geçen ameliyelere mütaallik idari faaliyetlere, "petrol ameliyatı" veya sadece "ameliye";

9. Bu kanuna göre verilen jeolojik istikşaf müsaadesine "müsaade";

10. a) Bu kanuna göre verilen petrol arama ruhsatnamesine "arama ruhsatnamesi";

b) Bir arama ruhsatnamesinin taallük ettiği sahaya "arama sahası";

11. a) Bu kanuna göre verilen petrol işletme ruhsatnamesine "işletme ruhsatnamesi";

b) Bir işletme ruhsatnamesinin taallük ettiği sahaya "işletme sahası";

12. Bir petrol ameliyatı ile ilgili araziyi kiralama ve bu arazi üzerinde tesisi mümkün olan intifa ve irtifak haklarına "kullanma hakkı";

13. Arama, keşif, inkişaf ve istihsalden başka bir petrol ameliyatı yapmak üzere bu kanuna göre verilen müsaadeye "belge";

14. Bir belge ile yapılmasına izin verilen bir ameliyat için lüzumlu sahaya "belge sahası";

15. Müsaade sahibine "araştırmacı";

16. Arama ruhsatnamesi sahibine "arayıcı";

17. İşletme ruhsatnamesi sahibine "işletmeci";

18. Bir müsaadeden veya arama ruhsatnamesinden veya işletme ruhsatnamesinden veya belgeden doğan haklardan her hangi birine "petrol hakkı";

19. Bu kanuna göre tayin olunmuş bir petrol bölgesine "bölge";

20. Bu kanunun hükümleri dairesinde aramaya, işletmeye veya bunlar için müracaata açık bulundurulmuş bir sahaya "açık saha";

21. Bir petrol ameliyatının yapılmasında, tecrübeli bir şahıstan aynı hal ve şartlar altında beklenebilecek gayret, ehliyet, verimlilik, basiret ve tedbirliliğe "hüsnüniyet";

22. Bir petrol ameliyatının yapılmasında, petrolün, petrol mahsullerinin, hazne enerjisinin, suyun veya diğer minerallerin zıyına, karışmasına, bozulmasına veya suistimaline sebebiyet veren ve bu ameliyatın hüsnüniyetle yapılmış olması halinde normal olarak vukuuna imkan bulunmayan bir fiil veya ihmale "israf";

23. (Değişik bent: 29/05/1957 - 6987/2 md.) Bir petrol ameliyatının yapılmasında, bu ameliyatın yapıldığı mahalde veya yakınında meşru surette bulunan bir kimsenin ölümüne, malûliyetine veya sıhhatinin bozulmasına sebep olan veya olabilecek mahiyette bulunan ve ameliyenin hüsünüyle yapılmış olması halinde normal olarak vukuuna imkan bulunmayan bir fiil veya ihmale "tehlikeli fiil";

24. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/2 md.) İşçuların, karasularının veya uluslararası anlaşmalara veya teamüllere göre petrol ameliyatı amacı ile Türkiye'nin tasarruf edebileceği karasuları dışındaki suların altında aralıklı veya sürekli olarak kalan arazi de dahil olmak üzere Türkiye topraklarına "Arazi";

25. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/2 md.) a) Petrol hakkı sahibinin Türkiye'de ödemekle yükümlü olduğu Kurumlar Vergisi ve tevkifatı ile hissedarlar adına tevkif edilmesi gereken Gelir Vergisi hariç, petrolle doğrudan doğruya ilgili vasıtalı vergilerle, Gümrük ve resimleri dahil olmak üzere petrolün Türkiye içinde veya dışında en yakın erişilebilir dünya piyasasında evsaf ve izafi ağırlık bakımlarından normal olarak mutad ayarlamalara göre tespit edilmiş serbest rekabet fiyatına; aynı evsafda petrolün dünya piyasasından Türkiye'de teslim edildiği yere kadar getirilmesi için gerekli bütün giderlerin eklenmesi ile elde edilen meblağı veya erişilebilir dünya piyasası mevcudolmadığı takdirde petrol hakkı sahibi tarafından Türkiye'de teslim edildiği yerde fiilen uygulanan satış fiyatına "Piyasa fiyatı"; (Bu fıkrada belirtilen serbest rekabet fiyatı ihtiyacın devamlı olarak teminine müsait bir piyasada fiilen sağlanabilen fiyattan yüksek olamaz.)

b) Tasfiye edilmiş petrol mahsüllerinden başka petrolün kuyu başından Türkiye'de teslim edildiği yere kadar getirilmesi için Gelir ve Kurumlar vergileri ile bu vergiler sebebiyle tevkif edilmesi gereken vergilerden gayri vasıtalı ve vasıtasız vergiler de dahil olmak üzere gereken bilcümle masrafların piyasa fiyatından düşülmesi ile elde edilen rakama "kuyubaşı fiyatı";

26. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/2 md.) Miadı bir yıldan fazla olan malzeme ve tesisat masrafları ve genel idare giderleri hariç olmak üzere arama maksadiyle yapılan masraflara "arama giderleri";

27. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/2 md.) a) Miadı bir yıldan fazla olup tesis edilmemiş veya kullanılmamış olan veya tesisinden veya kullanılmasına başlanmasından itibaren bir sene sonunda kullanılabilir durumda olan veya hurda kıymeti bulunan tesisat veya malzeme masrafları hariç olmak üzere kuyu, açma, temizleme, derinleştirme, bitirme veya bu ameliyelere hazırlık için ve bunlara müteferri olarak yapılan bilcümle işçilik, yakıt, tamir, bakım, nakliye, ikmal ve malzeme masraflarına "sondaj fer'i giderleri";

b) Sondaj aletleri ve benzeri teçhizat hariç olmak üzere sondaj fer'i giderleri ile ekonomik miktarda petrol verimi olmayan kuyuların açılmasında kullanılan veya gerekli olan herhangi bir maddi ekonomik değer için yapılan masraflara "yurt ekonomisi yönünden verimi olmayan kuyuların açılma giderleri";

28. Muayyen bir arazide bir petrol ameliyatı yapmak hakkına karşılık Devlete arazi vüsatine göre ödenen sabit meblağlara "Devlet hakkı";

29. İstihsal olunan petrol üzerinden Devlete verilecek hisseye "Devlet hissesi";

30. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/2 md.)

a) Menkul ve gayrimenkul mallara, sınai haklara, menkul kıymetlere ve bunlara taallük eden her nevi hak ve menfaatlere "İktisadi kıymetler";

b) Petrol hakkı sahibinin Türkiye'deki petrol ameliyatı ile ilgili olarak kullanmaya tahsis ettiği sermaye mevcutlarının Vergi Usul Kanununa göre hesaplanmış kıymetine "sermaye mevcutları esası";

c) Vergi Usul Kanununda değerlendirme ölçüleri gösterilen ekonomik işletmelere dahil kıymetler ile petrol hakkı sahibinin aynı kanunun hükümleri gereğince sermaye hesabına alıp aktifleştirdiği arama giderleri, sondaj fer'i giderleri ve yurt ekonomisi yönünden verimi olmayan kuyuların açılma giderlerine "sermaye mevcutları";

31. (Değişik bent: 29/05/1957 - 6987/2 md.) Petrol dahil, gerek ham, gerek yarı mamül, yahut mamül bilcümle eşya, teçhizat, alat, edevat, makina, nakil vasıtaları, bilcümle diğer vasıtalar ve bunlara mütedair yedek parçalarına "malzeme";

32. Bir işletme hakkına dahil petrollü araziden her birine "münferit saha";

33. (Değişik bent: 13/05/1955 - 6558/1 md.) 15,5 santigrat derecesinde ve her santimetrekare başına 1,03 kilogram tazyik altında ölçülen 158, 984 litre (42 galonluk bir varil) mayi petrole veya 500 metreküp gaz halinde petrole " petrol birimi";

34. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/2 md.) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanına "Bakan";

35. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/2 md.) Bu kanunun uygulanması ile görevlendirilen kuruluşu "Petrol İşleri Genel Müdürlüğü";

36. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/2 md.) Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne "Genel Müdür";

37. (Mülga bent: 05/04/1973 - 1702/55 md.)

38. Hakiki veya hükmi şahıslara "şahıs";

39. Bu kanunun tatbik suretini göstermek üzere neşrolunacak Petrol Nizamnamesine "nizamname";

40. Türkiye Cumhuriyeti Devletine "Devlet";

41. (Ek bent: 05/04/1973 - 1702/2 md.) Milli ekonominin ihtiyaçları, petrol varlığının korunması ve sahanın verimi göz önünde bulundurularak Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne her bir kuyu itibariyle ekonomik olduğu kabul ve tespit edilecek 24 saatlik verime "Ekonomik miktarda petrol";

42. (Ek bent: 28/03/1983 - 2808/1 md.) Türk Silahlı Kuvvetleri ve Türkiye'nin diğer kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzelkişilerinin ve Türkiye'deki tasfiyehanelerin petrol tasfiye etmeleri için kullandıkları petrol ve Türkiye hudutları ve karasuları dahilinde her türlü yabancı kara, deniz ve hava vasıtalarına verilen petrolün tümüne "memleket ihtiyacı"; denilir.

BÖLÜM 3: TAKDİRE ESAS OLAN KISTASLAR

Madde 4 - Petrol hakkı iktisabı için yapılan bir talebin kabul veya reddedilmesinde:

1. Talebin milli menfaatlere ve bu kanunun maksadına uygun bulunup bulunmadığı;

2. Talibin;

a) Tatbik olunan kanun ve nizamnamelere ve talimatlara riayetkarlığı;

b) Bu kanunun maksadına uygun bir surette çalışacağı hususunda karine olabilecek evvelki faaliyetleri;

c) Benzeri ameliyatın yürütülmesindeki tecrübesi; d) Tasarlanan petrol ameliyatını yürütmek hususundaki mali iktidarı;

3. Yukardaki fıkralara göre aynı derecede kabule şayan bulunan müracaatlar arasında tercih yapılırken müracaat sırası; nazara alınır.

BÖLÜM 4: MEMNÜİYETLER VE HUSUSİ KAYITLAR

Madde 5 - (Değişik madde: 13/05/1955 - 6558/1 md.)

a) Bu kanuna göre müsaade, arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi veya belge alınmadan hiçbir petrol ameliyesi yapılamaz.

b) Başka bir kanuna göre bir asfalt veya diğer bir sulp hidrokarbon yatağı için verilmiş herhangi bir hak, bu hakkın sahibine bir petrol ameliyatı yapmak veya bir ameliyeye müdahale etmek hakkını vermez.

Madde 6 - (Değişik madde: 30/05/1994 - KHK - 533/1 md.; İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 21/07/1994 tarih ve E.1994/66, K.1994/63-2 sayılı Kararı ile.; Yeniden düzenlenen madde: 24/11/1994 - 4046/39 md.)

Petrol ile ilgili; müsaade, arama ruhsatnamesi ve işletme ruhsatnamesi alma hakkı Devlet adına, Türkiye petrolleri Anonim Ortaklığına aittir. Ortaklık bu hakkı bizzat veya idaresine ve sermayesine hakim olduğu uzman kuruluşlar aracılığı ile kullanır veya bu Kanun hükümleri dahilinde bu kuruluşlara devredebilir.

Bu Kanundaki esaslara uygun olmak şartıyla, sermayelerinde kamu payı bulunanlar da dahil, sermaye şirketlerine veya yabancı devletler mevzuatına göre sermaye şirketi niteliğinde bulunan özel hukuk tüzelkişilerine müsaade, arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi verilebilir.

Kuruluş amacına uygun olmak şartıyla, yukarıda belirtilen tüzelkişilere, ülke ekonomisine yararlı olması halinde, Bakanlar Kurulunca belge verilebilir. Ancak, yürürlükteki mevzuat çerçevesinde yapılan özelleştirme uygulamaları sonucu, özelleştirilen kuruluşun devri tarihinde sözkonusu belge, kuruluşu devralan özel hukuk tüzelkişilerine devredilmiş sayılır ve belgenin tescili ile bu husustaki diğer işlemler Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne yapılır.

Madde 7 - Aşağıdaki yerlerde Bakanın mahsus müsaadesi olmadan petrol ameliyatı yapılamaz:

1. Devletin hudutlarından 5 kilometre mesafe dahilinde veya askeri yasak bölgeler içinde,
2. Tarihi veya dini bir yer veya tesise, petrol ameliyatıyla ilgisi bulunmayan bir yapıya bir su tesisine, bir yol veya umumi geçide 60 metre mesafe dahilinde.
3. Bir şehir veya kasaba belediye imar sahası dahilinde.

Madde 8 - Müsaade, arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi veya belge, sahibine bu kanunla veya başka bir kanunla girilmesi veya bulunulması memnu olan bir yere girme veya o yerde bulunma hakkı vermez.

Madde 9 - 1. Müracaat sahibi, ameliyat esnasında vukuu melhuz zarar ve ziyarı ve bu kanuna göre ödemek mecburiyetinde kalacağı her türlü meblağları karşılamak üzere, Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne tesbit edilecek makul miktarda teminat vermedikçe, müsaade, arama veya işletme ruhsatnamesi veya belge alamaz.

2. Bakan, Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne teklifi üzerine petrol hakkı sahibinin yatırmış olduğu teminatın değiştirilmesini veya makul nispette çoğaltılmasını isteyebilir. Bu talebe Bakanın tayin edeceği makul müddet içinde uymayan petrol hakkı sahibine yeniden 90 günlük bir mühlet verilerek bu mühlet zarfında talebe uymadığı takdirde sahip olduğu müsaade, arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi veya belgenin nihayetleneceği bildirilir.

Madde 10 - Petrol hakkı sahibi, petrol ameliyatında veya bu ameliyat dolayısıyla israf veya tehlikeli fiil yapmama veya bunların yapılmasına mahal vermemeye mecburdur.

Madde 11 - Bir petrol ameliyatını tehdit eden bir hal hasıl olduğu takdirde, tehdit altında bulunan petrol hakkı sahibi derhal Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne ve bundan müteessir olabilecek diğer petrol hakkı sahiplerini haberdar eder ve tehdidin mahiyeti ile bunu önlemek üzere alınmakta olan tedbirleri bildirir.

BÖLÜM 5: MİLLİ MENFAATİN KORUNMASI

Madde 12 - 1. (Değişik bent: 13/05/1955 - 6558/1 md.) Yabancı devletlerin doğrudan doğruya veya dolayısıyla idaresinde müessir olabilecekleri mikyasta veya şekilde mali ilgileri veya menfaatleri bulunan hükmi şahıslarla yabancı bir devlet için veya yabancı bir devlet namına hareket eden şahıslar;

- a) Petrol hakkına sahip olamazlar ve petrol ameliyatı yapamazlar;
- b) Petrol ameliyatına lüzumlu menkul ve gayrimenkul emvali satın alamazlar, bunlara sahip olamazlar veya bunlar üzerinde hak veya menfaat tesis edemezler;
- c) Bir petrol ameliyatına müteferri veya onun bir kısmını teşkil eden tesisleri kuramaz veya işletemezler.

2. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/4 md.) Bakanlar Kurulu kararıyla bu hükme istisna tanınabilir. Bu karar aleyhine 1 inci fıkradaki şahıslar tarafından adli ve idari kaza mercilerine müracaat olunamaz.

Madde 13 - (Değişik madde: 28/03/1983 - 2808/3 md.)

1. Petrol hakkı sahipleri, 1 Ocak 1980 tarihinden sonra keşfettikleri petrol sahalarında ürettikleri ham petrol ve tabii gazın tamamı üzerinden, kara sahalarında %35'ini ve deniz sahalarında %45'ini ham veya mahsul olarak ihraç etmek hakkına sahiptirler, geri kalan kısım ile 1 Ocak 1980 tarihinden önce bulunmuş sahalardan üretilen ham petrol ve tabii gazın tamamı ve bunlardan elde edilen petrol mahsulleri memleket ihtiyacına ayrılır.

Petrol hakkı sahiplerinin ürettikleri ham petrol ve tabii gazdan memleket ihtiyacını karşılamak üzere ayrılan kısmına piyasa fiyatı uygulanır. Piyasa fiyatının teşekkülüne esas olan ve bu Kanunun 3 üncü maddesinin 25 inci fıkrasında zikredilen unsurları ve uygulama esaslarını tespiti Bakanlar Kurulu yetkilidir. Bakanlar Kurulu bu yetkiyi gerektiğinde Bakanlara devredebilir.

Petrol hakkı sahibince kendi petrolü için talep ettiği piyasa fiyatına esas olan serbest rekabet fiyatı Bakanlıkça bu esaslar dahilinde değerlendirilerek onaylanır. Dünya serbest rekabet fiyatları değişikçe bu işlem tekrarlanır.

Ülkede petrol mahsullerinin fiyatlarının teşekkülüne esas olan unsurların ve uygulama esaslarının belirlenmesine Bakanlar Kurulu yetkilidir.

2. Bakan, mevcut kuyulardan kafi miktarda petrol istihsal etmelerini petrol hakkı sahiplerinden isteyebilir. Bununla beraber hiç bir petrol hakkı sahibi;

- a) Kuyulardan en iyi verimle azami istihsal nispetinden fazla istihsal yapmakla,
- b) Diğer petrol müstahsillerinden istenilenden daha büyük nispette istihsalini artırmakla mükellef tutulamaz.

Ancak milli emniyetin veya hakkaniyetin gerektirdiği veya israfı önlemenin emrettiği nispette, Bakanlar Kurulu kararıyla, bu kaideden inhiraf edilebilir.

İKİNCİ KISIM: İDARE

BÖLÜM 1: NİZAMNAME

Madde 14 - Bu Kanunun tatbik suretini göstermek üzere bir nizamname yapılır. Bu nizamname aşağıdaki hususları da ihtiva eder:

1. İdare makamlarına müracaat ve itirazların yapılmasında rapor ve vesikaların verilmesinde riayet olunacak müddet ve usuller:

2. Bu vesikalardan lüzum görülenlerin mahiyetleri ve ihtiva edeceği hususlar.

3. Resmi Gazete'de neşredilecek mevat ve bu ilanların yapılmasında riayet olunacak müddet ve usuller.

4. Petrol sicilinin ne suretle tutulacağı, kayıtların ne suretle tashih, tadil ve terkin edileceği.

5. Müracaat, itiraz, kayıt ve ilana mütaallik diğer hususlar.

Madde 15 - Nizamnameye uygun olmıyan müracaat, itiraz, rapor ve vesikalar sahibine bir hak temin etmez. Ancak bunların nizamnameye uygun olmamaları bazı maddi hatalarla malül bulunmalarından ileri geliyorsa Petrol İşleri Genel Müdürlüğü bu hataların düzeltilmesine müsaade eder.

Madde 16 - (Mülga madde: 05/04/1973 - 1702/55 md.)

BÖLÜM 2: TEŞKİLAT

Madde 17 - (Mülga madde : 11/10/2011-KHK/662/89.md.)

Madde 18 - (Mülga madde : 11/10/2011-KHK/662/89.md.)

Madde 19 - (Mülga madde : 11/10/2011-KHK/662/89.md.)

Madde 20 - (Mülga madde : 11/10/2011-KHK/662/89.md.)

Madde 21 - (Mülga madde: 05/04/1973 - 1702/55 md.)

Madde 22 - (Mülga madde: 05/04/1973 - 1702/55 md.)

Madde 23 - (Mülga madde : 11/10/2011-KHK/662/89.md.)

BÖLÜM 3: KOORDİNASYON

Madde 24 - 1. (Değişik bent: 28/03/1983 - 2808/4 md.) Diğer bir makamın yetki alanına giren bir hususu da ihtiva eden bir müracaat hakkında karar almadan önce, Bakanlık ilgili merciin muvafakatını alır. İlgili merciler Bakanlık tarafından bu madde ile ilgili olarak yapılan talepleri öncelik ve ivedilikle incelemeye ve iki ay içinde sonuçlandırmaya mecburdurlar. Bu süre içerisinde sonuçlandırılmayan taleplere muvafakat verilmiş sayılır.

2. (Ek bent: 13/05/1955 - 6558/2 md.) Bu kanunun tatbikiyle ilgili bulunan Bakanlıkların mümessilleri Petrol İşleri Genel Müdürünün başkanlığında Bakanın tayin edeceği tarihlerde toplanarak kanunun 2 nci maddesinde yazılı maksadı temin için alınması gereken tedbirleri tayin ve tesbit ederler.

3. (Ek bent: 05/04/1973 - 1702/9 md.) Petrol hakkı sahibi Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Bakanın göstereceği lüzum üzerine petrolle ilgili incelemelerle petrol ameliyatının denetiminde Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne yardımcı olmakla yükümlüdür.

BÖLÜM 4: İTİRAZ HAKLARI VE TAHKİKAT USULLERİ

Madde 25 - (Değişik madde: 28/03/1983 - 2808/5 md.)

Müracaat ve petrol hakkı sahibi, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından alınan ve müracaat, müsaade, arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi veya belgeden doğan haklarına tesir eden

kararlara karşı bu Kanun hükümleri dairesinde tebliğ tarihinden itibaren yirmi gün içinde Bakana itiraz edebilir.

Madde 26 - (Değişik madde: 05/04/1973 - 1702/10 md.)

Bu kanunun hükümlerine göre iktisabedilmiş veya edilebilecek olan bilcümle haklardan müracaat veya hak sahipleri arasında çıkacak ihtilafların Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından müzakere ve sulh yolu ile halline çalışılır. İhtilafların bu yolda halline imkan bulunmadığı takdirde ihtilaflı konu Bakana intikal ettirilir.

Madde 27 - 1. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/11 md.) Bakan ve Genel Müdür bu kanunun kendilerine verdiği görevleri yaparken lüzumlu gördükleri her türlü soruşturmayı yapmaya delilleri tetkike ve soruşturma ile ilgili petrol müesseselerinin bütün işlem, hesap ve kayıtlarını tetkike, petrol ameliyatı ve tesisatını denetlemeye yetkilidirler.

2. Tahkikatta takip edilecek usul, nizamname ile tayin olunur.

3. Bakan veya Genel Müdür lüzum gördükleri takdirde tahkikatı aleni olarak yapabilirler.

4 - (Mülga bent: 05/04/1975 - 1702/55 md.)

Madde 28 - (Mülga madde: 05/04/1973 - 1702/55 md.)

Madde 29 - (Mülga madde: 05/04/1973 - 1702/55 md.)

Madde 30 - (Değişik madde: 28/03/1983 - 2808/6 md.)

Bakan, kendisine itiraz yolu ile intikal eden ihtilafları en çok yirmi gün içinde karara bağlar ve Bakanın bu kararı en çok on gün içinde ilgililere tebliğ olunur.

Madde 31 - (Değişik madde: 28/03/1983 - 2808/7 md.)

Bu Kanun hükümleri dairesinde itiraz etmek ve Danıştay'da dava açmak süresi kararların tebliği tarihinden itibaren yirmi gündür.

Danıştay bu davaları öncelik ve ivedilikle karara bağlar.

Madde 32 - (Değişik madde: 28/03/1983 - 2808/8 md.)

1. Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün petrol hakkı ile ilgili olup kesinleşen kararlarının onbeş gün içinde Resmi Gazete ile ilan edilmesi zorunludur. Her türlü mükellefiyet bu ilan ile başlar.

2. Bakan kararlarına karşı petrol hakkı sahibi tarafından vakı itiraz ile birlikte tehiri icra talep edildiği takdirde Devlet Şurası bu talep hakkında en geç bir hafta zarfında kararını verir.

3. Petrol hakkı sahibi aleyhindeki nihai karar muktezasının yerine getirilmesi vakte muhtaç olan hallerde Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından alakalıya münasip mehil verilir.

BÖLÜM 5: MÜKELLEFİYETLERİN KALDIRILMASI VE TEVSİİ

Madde 33 - (Değişik madde: 05/04/1973 - 1702/15 md.)

Petrol hakkı sahibinin talebi üzerine Genel Müdürlük müsaade, arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi veya belgenin ifasını emrettiği veya kanunen yapılması gerekli olan petrol ameliyatını, haklı ve makul sebeplerin ortaya çıkması halinde 6 ay süre ile uzatabilir. Uzatma sebeplerinin ortadan kalkması veya bunların tamamen veya kısmen varid olmadığına anlaşılması halinde Genel Müdürlük

verilen süreyi kısaltabilir veya büsbütün kaldırabilir. Yapılan uzatmalar arama ve işletme ruhsatnamesi veya belgenin bu kanuna göre tespit edilmiş bulunan azami müddetinin uzatılmasını gerektirmez.

BÖLÜM 6: TESCİL VE İLAN

Madde 34 - 1. Petrol İşleri Genel Müdürlüğü bir petrol sicili tutar. Bu sicil alenidir.

2. Petrol siciline nizamname hükümleri dairesinde aşağıdaki hususlar kaydedilir:

a) Arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi ve belge iktisabı maksadiyle bu kanuna uygun olarak yapılan bilcümle talepler.

b) Arama ruhsatnameleri, işletme ruhsatnameleri, belgeler ve bunlardaki değişiklikler; bunların ve müsaadelerin her ne suretle olursa olsun nihayetlenmeleri.

c) (Değişik alt bent: 29/05/1957 - 6987/6 md.) Arama ruhsatnameleri, işletme ruhsatnameleri ve belgeler ve bunlardan doğan petrol hakları üzerinde tesis edilecek haklar.

d) (Değişik bent: 29/05/1957 - 6987/6 md.) Arama ruhsatnameleri, işletme ruhsatnameleri ve belgelerin ve bunlardan doğan petrol haklarının veya bunlar üzerindeki hakların devri ve bütün bunlar üzerine konulacak her türlü takyitler.

e) Nizamnamede petrol siciline kaydedileceği gösterilen diğer hususlar.

3. Bu maddeye göre petrol siciline kaydedilmesi gereken hususlar hakkında diğer kanunların sicile ve tescile ait hükümleri tatbik olunmaz.

Madde 35 - 34 üncü maddenin 2 nci bendinin (c) ve (d) fıkralarında yazılı olan hususların kabul ve tescili talebi, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından derhal ele alınır. Talep, petrol ameliyatının daha çabuk veya daha verimli yürütülmesi veya petrol hakkı sahibi tarafından kifayetli veya munzam kaynak temin edilmesi maksadına matuf ise müracaat tarihinden itibaren 60 gün zarfında bir karara bağlanır.

Madde 36 - 1. (Değişik bent: 29/05/1957 - 6987/7 md.) Arama ve işletme ruhsatnameleri ve belgeler ve bunlardan doğan petrol hakları ve bu petrol haklarının arama veya işletme sahasının herhangi bir parçasına taallük edenleri petrol siciline kaydedilmekle beyi, rehin ve saire gibi gayrimenkuller üzerinde yapılabilecek akitlere, bu kanunda yazılı şartlar dairesinde, mevzu olabilirler.

2. (Değişik bent: 29/05/1957 - 6987/7 md.)

a) Bir petrol hakkının kullanılmasını icap ettiren ve usulü dairesinde tescil edilmiş bulunan bir hakkın sahibi, kendi hakkının şümulü nispetinde petrol hakkı sahibinin haklarına malik ve onun vecibeleriyle mükellef olur.

b) Bir arama veya işletme ruhsatnamesi veya belgenin veya bunlardan doğan petrol haklarından herhangi birinin hissedarları, hisseleri nispetinde, bu kanunun bahsettiği haklara sahip ve tahmil ettiği vecibelerle mükellef olur.

3. Haciz ve ihtiyati tedbirler hariç olmak üzere 34 üncü maddenin 2 nci bendinin (c) ve (d) fıkralarında yazılı olan haklardan ve takyitlerden hiç biri Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne kabul ve petrol siciline kaydedilmedikçe Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne ve üçüncü şahıslara karşı hüküm ifade etmez.

4. (Ek bent: 29/05/1957 - 6987/7 md.) a) 1 ve 2 numaralı fıkralar hükümlerinin tatbik edileceği petrol hakları,

b) 2 numaralı fıkrada yazılı hak sahiplerini ve hissedarları temsil edecek mümessile ve bu hak sahiplerinden veya hissedarlardan birinin vecibe ve mükellefiyetlerini yerine getirmemesinin diğer hak sahipleri ve hissedarlar hakkında tevlit edeceği neticelere ait hükümler Nizamnamede gösterilir.

Madde 37 - 1. Tasfiyehane ve boru hatları belgeden ayrı olarak herhangi bir tasarrufa mevzu olamazlar.

2. Bunlar bir taraftan tapu siciline bir taraftan da petrol siciline kaydedilirler. Tasfiyehane ve boru hatları, sahibinin veya Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün lüzumlu vesaiki vermek suretiyle yapacağı talep üzerine tapu sicil muhafızlığınca tescil edilirler. Sicile bunlara ait her hangi bir tasarrufun Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün izni bulunmadıkça kaydolunamayacağı şerhi de verilir.

3. Tapu siciline kaydedilen tasfiyehane ve boru hatlarının Petrol siciline kaydında ayrıca harç alınmaz.

Madde 38 - 1. Petrol İşleri Genel Müdürlüğü:

a) Nizamname ve tadillerini,

b) Bölgelerin tayin ve tadillerini,

c) Açık sahaların tesbit, tadil ve kapanmalarını,

d) (Mülga alt bent: 05/04/1973 - 1702/55 md.)

e) Genel Müdürün tayini,

f) (Mülga alt bent: 05/04/1973 - 1702/55 md.)

g) (Değişik alt bent: 05/04/1973 - 1702/16 md.) Müsaadeye taallük edenler hariç olmak üzere müracaatlar hakkında verilen kararları,

h) Bir arama veya işletme ruhsatnamesinin veya belgenin verildiğini, tadil veya devrolunduğunu, bunların ve müsaadenin nihayetlendiğini, arama ve işletme ruhsatnameleri ve belgeler üzerinde tesis olunan diğer hakları ve takyitleri,

i) (Mülga alt bent: 05/04/1973 - 1702/55 md.)

j) Bu kanunun veya nizamnamenin neşrini emrettiği diğer her hangi bir hususu,

Resmi Gazete'de ilan eder.

2. Resmi Gazete'de ilan tebligat mahiyetindedir; ancak bu kanunun veya nizamnamenin hususi tebligatı amir hükümleri mahfuzdur.

3. Resmi Gazete'de ilan edilen her hangi bir hususun neşir tarihi; bu ilanda aksine sarahat bulunmadıkça, mer'iyet tarihi olarak itibar olunur. Kendilerine hususi tebligat yapılmamış şahıslar için arama veya işletme ruhsatnamelerinin başlangıç, temdit ve nihayet bulma tarihleri de bu husustaki kararların neşir tarihleridir.

BÖLÜM 7: ŞAHSIN TESCİLİ VE TEBLİGAT

Madde 39 - 1. Bu kanuna göre hak talep eden hükmi şahıs, Türkiye'de adres göstermeye mecburdur. Bunun yapılmıyana müsaade, arama veya işletme ruhsatnamesi veya belge verilmez.

2. Araştırmacı, arayıcı, işletmecisi veya belge sahibi:

a) Müsaadeyi, arama veya işletme ruhsatnamesini veya belgeyi elde ettiği tarihten itibaren 30 gün zarfında Türkiye'de mukim bir mümessil ve bunun kanuni ikametgahını,

b) Vukubuldukları tarihten itibaren 30 gün içinde ikametgah ve mümessil değişikliklerini,

Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne bildirmeye mecburdur.

3. 2 nci fıkrada yazılı hususlar petrol siciline kaydedilir.

4. a) Anonim ve sermayesi eshama münkasim olsun veya olmasın bu kanuna göre bir petrol hakkı iktisap eden ecnebi tabiiyetini haiz bir şirket, 30 Teşrinisani 1330 tarihli Ecnebi anonim ve sermayesi eshama münkasim şirketlerle ecnebi sigorta şirketleri hakkındaki "kanunu muvakkatin 1, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11 ve 13" üncü maddelerine ve 1 inci ve 4 üncü maddeleri dolayısıyla 12 nci maddesine tabidir.

b) Ancak bu kanunu muvakkatin 1 inci maddesinde tadat edilen evrakın tasdikli suretlerinin şirketin iktisap ettiği petrol hakkının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde Petrol İşleri Genel Müdürlüğü vasıtasıyla Ekonomi ve Ticaret Vekaletine tevdi edilmesi lazımdır.

5. Bu maddenin 2 nci fıkrasının (a) bendine ve 4 üncü fıkrasına göre gösterilecek mümessilin aynı şahıs olması lazımdır.

Madde 40 - (Değişik madde: 05/04/1973 - 1702/17 md.)

39 uncu maddeye göre:

1. Petrol siciline tescil edilmiş adreste mümessile yapılan tebliğat petrol hakkı sahibine yapılmış sayılır.

2. Adreste vukubulan değişiklik hemen bildirilmediği ve yenisi de tebliğ memurunca tespit edilmediği takdirde tebliğ olunacak evrakın bir nüshası eski adrese ait binanın kapısına diğer nüshası da Genel Müdürlükte herkes tarafından görülebilecek bir yere asılır ve eski adresin kapısına asılma tarihi tebliğ tarihi sayılır.

Bundan sonra tebliğler, yeni adres bildirilmediği müddetçe, yalnız Genel Müdürlükte herkes tarafından görülebilecek bir yerdeki ilan tahtasına asılmak suretiyle yapılır.

3. Adres gösterilmemişse, her türlü tebliğat, tebliğ evrakı Genel Müdürlükte herkes tarafından görülebilecek bir yerde 96 saat asılı bulundurulmak suretiyle yapılır.

4. Yukardaki durumlar dışında Genel Müdürlükçe bu kanuna göre yapılacak her türlü tebliğat hakkında Tebliğat Kanunu hükümleri uygulanır.

BÖLÜM 8: KAYITLAR, RAPORLAR VE TEFTİŞ

Madde 41 - Petrol hakkı sahibi:

1. Nizamnamenin emrettiği kayıtları ve hesapları tutmaya;

2. Nizamnamede tesbit olunacak hal ve şekillerde numuneleri saklamaya;

3. Ameliyatın mahiyet, şümul ve neticelerine ait malümatı numunelerle birlikte Nizamnamede tesbit olunan müddette, şekilde, ve kifayette Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne tevdi:

mecburdur.

Madde 42 - 1 . (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/18 md.) Bu kanunu uygulamakla görevli olanlar veya bunların temsilcileri petrol ameliyatını, ameliyat esnasında elde edilen verileri ve numuneleri, biçümle belgeleri ve muhasebe kayıtlarını denetlemeye, kontrol etmeye ve gerekli gördükleri verileri ve numuneleri ve herhangi bir kaydın, hesabın, raporun ve belgenin suretini almağa ve petrol ameliyatının normal seyrini aksatmaksızın muayene ve tecrübeler yapmağa yetkilidirler.

2. Petrol hakkı sahibi, birinci fıkra gereğince yetkilerini kullandıkları sırada vazifelilere yardım etmekle mükelleftir.

Madde 43 - (Değişik madde: 05/04/1973 - 1702/19 md.)

1. Bu kanun hükümlerine göre görevli kişiler, görevleri sebebiyle, öğrendikleri petrol ameliyesine ilişkin sırlarla mali ve petrol faaliyeti ile ilgili teknik mahiyetteki sırları, petrol hakkı sahibinin rızası olmadıkça, petrol hakkının devamı süresince gizli tutmakla yükümlüdürler.

Petrol hakkı sahibinin petrol endüstrisinin her safhasında elde ettiği tecrübe ve yaptığı işlem ve kurduğu iş münasebetlerini ve benzerlerini ilgilendiren ve yalnız petrol hakkı sahibi ile, birlikte çalıştığı kişilerce bilinen ve umuma veya her halde ilgili petrol endüstrisi kolunda çalışanların büyük çoğunluğunca bilinmeyen her türlü teknik, ticari ve mali bilgiler sır teşkil ederler. Vergi Usul Kanunundaki özel hükümler saklıdır.

2. Genel mahiyetteki teknik, mali ve jeolojik bilgilerle kuyu yerleri, sondaj kesitleri, muhafaza boruları kayıtları ve genel üretim ve satış rakamları sır sayılmaz.

Madde 44 - Bu kanun dairesinde elde edilen malûmattan gizli tutulması gerekenlerin dışında kalanlar herkese açık bulundurulur ve nizamnamede gösterilmiş ise petrol siciline kaydolunur.

BÖLÜM 9: BÖLGELER VE AÇIK SAHALAR

Madde 45 - 1. Türkiye bu kanun bakımından Bakanlar Kurulu kararıyla mütaaddit bölgeye ayrılabilir. Bölgeler tadil ve bölge taksimatı yeniden tayin edilebilir. Bir bölge üç milyon hektardan aşağı olamaz.

2. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/20 md.) Bir bölge Bakanlar Kurulu kararı ile tamamen veya kısmen aramaya veya işletmeye açılabilir veya açık bir saha tadil edilebilir veya kısmen veya tamamen kapatılabilir.

Bir bölgenin arama veya işletmeye kısmen veya tamamen kapalı olması, o bölgenin uzantısını teşkil eden ve Türk karasuları dışındaki sularda arama veya işletme ruhsatnamesi verilmesine engel olmaz.

Karasuları dışında denizlerde arama ve işletme ruhsatnamesi verilmesinde ve bu ruhsatlarla ilgili süreler ve yükümlülükler konusunda uygulanacak hukuki rejim Bakanlar Kurulu tarafından tespit olunur.

3. Yukarıki fıkralara göre verilen kararlar müstesna hakları ihlal edemez.

4. (Ek bent: 05/04/1973 - 1702/20 md.) Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı kapalı bölgelerde de Bakanlar Kurulunun izni ile petrol ameliyatı yapabilir. Askeri yasak bölgelerde yapılacak aramalarla ilgili müsaade verilmeden önce Genelkurmay Başkanlığının izni alınır.

ÜÇÜNCÜ KISIM: ARAMA VE İSTİHSAL

BÖLÜM 1: MÜSAADE

Madde 46 - 1. Petrol İşleri Genel Müdürlüğü jeolojik istikşafta bulunmak için, vakı talebi kanuna uygun bulunduğu takdirde, taleplenede gösterilen arazinin tamamı veya bir kısmı üzerinde, inhisarı tazammun etmemek kaydıyla ve muayyen müddetle gereken müsaadeyi verebilir.

2. Bu talep, büsbütün reddolunabileceği gibi Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından konulacak kayıt ve şartlarla ve müsaadenin müddeti de tesbit olunarak is'af edilebilir.

3. ([Değişik bent: 28/03/1983 - 2808/9 md.](#)) Petrol İşleri Genel Müdürlüğü müsaade talebi hakkındaki kararını, müracaat tarihinden itibaren altmış gün içinde vermeye mecburdur.

Madde 47 - 1. Bir araştırmacı petrol ameliyatı yapmakta olan diğer bir petrol hakkı sahibinin rızası olmadan sondaj veya jeofizik etüdülerin yapıldığı yerlere giremez veya diğer bir petrol hakkı sahibinin ameliyatı ile tedahül eden faaliyette bulunamaz.

2. Bir araştırmacı müsaadesinin şartları ve taahditleri ve 1 inci fıkradaki kayıtlar dairesinde müsaadenin taallük ettiği saha içinde jeolojik istikşaf yapabilir.

Madde 48 - Muayyen bir mahalde ameliyatı nihayetlenmiş bulunan bir araştırmacı, Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün aksine emirleri olmadıkça, araziye ve üzerindeki her şeyi mümkün olan süratte ve mertebede bu ameliyata başlamadan önceki vaziyete ifrağ etmekle mükelleftir. Bu mükellefiyeti yerine getirmekten imtina eyleserse bunu Petrol İşleri Genel Müdürlüğü araştırmacının nam ve hesabına yapabilir.

Madde 49 - Bir araştırmacı, üzerinde ameliyat yaptığı arazinin maliki veya zilyedi bulunan şahsa, araziye ika ettiği zararı ve bu şahsın mahrum kaldığı makul karı ödemekle mükelleftir.

BÖLÜM 2: ARAMA RUHSATNAMESİ

Madde 50 - Bu kanun hükümlerine tabi olmak kaydıyla bir arama ruhsatnamesi, sahibine, arama sahasında:

1. Jeolojik istikşaf yapmak,

2. ([Değişik bent: 13/05/1955 - 6558/1 md.](#)) Kendi petrol imkanlarını tesbit maksadiyle, arama sahası dışında müsaade sahibi imiş gibi jeolojik istikşafta bulunmak.

3. İnhisarı tazammun etmek üzere arama veya inkişaf sondajı yapmak ve bu sahadan petrol istihsal etmek,

4 . ([Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/21 md.](#)) Bir keşfi müteakıp işletme ruhsatnamesi talebinde bulunmak haklarını verir.

Şu kadar ki verilecek arama ruhsatnamesine, kanunun maksadına uygun şekilde, ameliye ile ilgili kayıt ve şartlar konabilir.

Madde 51 - 1. Arama ruhsatnamesi almak isteyen bir hükmi şahıs, nizamname hükümlerine uygun olarak Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne bir talepname ile müracaat eder. Talepnameye ruhsatname harcının ödendiğini gösteren makbuz da bağlanır.

2. Arama ruhsatnamesi bir araştırmacı tarafından talep edilmişse, bu talep kanuna ve nizamnameye uygun olup olmadığına göre kabul veya reddolunur.

3. Arama ruhsatnamesi araştırmacı olmıyan bir hükmi şahıs tarafından talep edilmişse, bu talep kanuna ve nizamnameye uygun olduğu takdirde dahi reddedilebilir.

4 - ([Mülga bent: 05/04/1973 - 1702/55 md.](#))

Madde 52 - ([Değişik madde: 28/03/1983 - 2808/10 md.](#))

1. Petrol aramalarına açık bir sahaya yapılan arama ruhsatnamesi müracaatlarının muhtevası ilk müracaatı takiben dört iş günü gizli tutulur.

a) Bu süre içinde aynı arazi parçasını kısmen veya tamamen ihtiva eden başka bir veya birden fazla müracaat yapılmışsa bu müracaatlar aynı günde yapılmış sayılarak Genel Müdürlükçe bu Kanunun 4 üncü ve 51 inci maddeleri çerçevesinde değerlendirilir.

b) Birinci müracaatı takiben dört iş günü içinde aynı arazi parçasının tamamı veya bir kısmı için başka bir arama ruhsatnamesi müracaatı yapılmamışsa talep Genel Müdürlükçe 4 ve 51 inci maddeler dikkate alınarak karara bağlanır.

c) Birinci müracaatı takiben dört iş gününden sonra yapılan ve aynı arazi parçasını kısmen veya tamamen ihtiva eden arama ruhsatnamesi müracaatları değerlendirmeye tabi tutulmaz.

2. Reddedilen arama ruhsatnamesi müracaat sahasına veya terk edilen bir arama sahasına, red veya terk keyfiyetinin kesinleşip Resmi Gazete'de ilanını takiben yapılacak müracaatlar hakkında da yukarıdaki hükümler uygulanır.

3. Usulüne uygun olarak yapılmış olan müracaatlar Genel Müdürlükçe en geç üç ay içinde sonuca bağlanarak Bakana sunulur. Bakan bu Kanunun 4 üncü maddesinin 1 inci bendi ve 20 nci maddesi hükümleri dahilinde takdir hakkını kullanarak gerekli kesin kararı en geç yirmi gün içinde verir.

Madde 53 - 1. Bir arama sahası 50 000 hektardan fazla olamaz.

2. (Değişik bent: 28/03/1983 - 2808/11 md.) Bir bölgede bir tüzelkişi aynı zamanda en fazla sekiz arama ruhsatnamesine sahip olabilir. Ancak, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, toplam ruhsat adedi petrol arama bölgesi sayısının on katını aşmamak kaydıyla her bölgede en çok oniki adet arama ruhsatı alabilir.

3. Hiç bir hükmi şahıs 1 ve 2 nci fıkralarda yazılı taahhütleri doğrudan doğruya veya dolayısıyla bertaraf edecek şekilde diğer bir hükmi şahıs ile anlaşamaz.

4. (Ek bent: 05/04/1973 - 1702/23 md; Değişik bent: 28/03/1983 - 2808/11 md.) Kanuni süresi sona eren veya terk edilen bir arama ruhsatnamesinin kapsadığı arama sahası için, aynı tüzelkişi tarafından bir yıl içinde yeniden müracaatta bulunulamaz.

Madde 54 - Arama sahaları şimal - cenup ve şark - garp istikametindeki doğru hatlarla çevrilir. Bu sahaların en ve boy nispeti, diğer sahalarla komşuluğu ve birleşimi bakımından, nizamname hükümlerine uygun olması lazımdır.

Madde 55 - (Değişik madde: 05/04/1973 - 1702/24 md.)

1. (Değişik bent: 23/03/1983 - 2808/12 md.) Bir arama ruhsatnamesinin süresi dört yıldır.

2. (Değişik bent: 23/03/1983 - 2808/12 md.) Bir bölge dahilinde arama sahalarının herhangi birinde Bu Kanun hükümlerine riayet etmek suretiyle ve hüsnüniyetle aramaya devam eden bir arayıcının o bölgedeki arama ruhsatnameleri süresi ihtiyaca göre iki yılı aşmamak üzere uzatılabilir.

Ancak, ikinci yılın sonunda arayıcının çalışmaları keşif ihtimalini doğuracak durumda ise uygun bir programla uzatma talebinde bulunulması halinde, Bakanlar Kurulu teminat karşılığında süreyi iki yıla kadar daha uzatabilir. Teminatın cinsi ve miktarı Bakanlar Kurulu tarafından tespit edilir. Programda öngörülen hususların yerine getirilmemesi halinde teminat hazineye irat kaydedilir.

3. (Değişik bent: 28/03/1983 - 2808/12 md.) Bu madde hükümlerine göre yapılan uzatmalar dahil 4 üncü fıkra hükmü müstesna olmak üzere bir arama ruhsatname süresi ilk yürürlük tarihinden itibaren sekiz yıldan fazla olamaz.

4. Bir arayıcı kendi arama sahasında bir keşif yaptığı takdirde Genel Müdürlük 3 yılı aşmamak üzere arayıcının petrolü araziye tespit etmesine imkan verecek yeterli bir zaman kadar ruhsatname süresini uzatabilir.

5. Yukarıda belirtilen süreler deniz aramalarında yüzde elli oranında artırılabilir.

Madde 56 - (Değişik madde: 28/03/1983 - 2808/13 md.)

Arayıcı, her arama sahası için Devlet hakkı ödemekle yükümlüdür. Devlet hakkı, arama sahasının hektarı başına yılda;

1, 2, 3 üncü yıllar için 40

4 ve 5 inci yıllar için 80

5 inci yıldan sonra her yıl için 120 Türk Lirası'dır.

Bakanlar Kurulu, bu miktarları on katına kadar artırabilir.

Arayıcının bir yıl zarfında fiilen yaptığı jeolojik araştırma ve sondaj masrafları o yıl içinde ödeyeceği toplam Devlet hakkından tenzil edilir. Ancak tenzil edilecek miktar toplam Devlet hakkının yüzde ellisinden fazla olamaz.

Yukarıda belirtilen Devlet hakkı deniz aramalarında su derinliği ve çalışma şartları göz önüne alınarak Bakanlıkça yüzde elli oranına kadar azaltılabilir.

Madde 57 - (Değişik madde: 13/05/1955 - 6558/1 md.)

Arayıcı, ruhsatnamesinin yürürlük tarihinden itibaren bir yıl içinde arama sahası dahilinde aramaya veya bu sahanın patrol imkanlarını tesbit maksadiyle saha dışında jeolojik istikşaf yapmaya başlamakla ve ruhsatname müddetince aramaya hüsnüniyetle devam etmekle mükelleftir.

Madde 58 - 1. (Değişik bent: 28/03/1983 - 2808/14 md.) Arayıcı, aynı bölgeye dahil arama sahalarının herhangi birinde o bölgeye ait en eski ruhsatnamesinin tarihinden itibaren en geç üç yıl içinde arama sondajlarına başlamaya mecburdur. Bu süre Bakanlar Kurulunca cinsi ve miktarı saptanacak teminat karşılığında, en çok bir yıl daha uzatılabilir.

Arayıcının mükellefiyetini yerine getirmemesi halinde teminat hazineye irat kaydedilir.

2. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/26 md.) Bir bölgedeki arama sahalarından birinde bir keşif yapan arayıcı keşfi takibeden 1 yıl içinde aynı bölgedeki diğer bir arama sahasında ve yine bu keşiften itibaren 3 yıl içinde de o bölgedeki mütebaki arama sahalarında arama sondajlarına başlamaya mecburdur.

3. Yukarıdaki fıkralardan herhangi birinin hükümleri dahilinde arama sondajına başlamış bulunan bir arayıcı, bu sondajlara, bir kuyunun tamamlanmasıyla bir yenisine başlanması arasında altı aydan fazla müddet geçirilmemek kaydıyla, hüsnüniyetle devam etmeye mecburdur.

Madde 59 - Bir arama sahasında yapılan bir keşfi mütaakıp, aksine muhik sebep bulunmadıkça, arayıcı, sahayı tesbit etmek ve inkişaf ettirmekle ve bir işletmeci imiş gibi bulunan petrolü istihsal eylemekle mükelleftir.

Bu takdirde arayıcı, petrol ameliyatı ve istihsal olunan petrol bakımından, bir işletmecinin bilcümle vecibelerine tabidir.

BÖLÜM 3: İŞLETME RUHSATNAMESİ

Madde 60 - (Değişik madde: 28/03/1983 - 2808/15 md.)

Bir işletme ruhsatnamesi, işletmeciye, bu Kanun hükümlerine tabi olmak kaydıyla, hakkı geçerli olduğu müddetçe, ilgili bulunduğu sahada petrol aramak, inkişaf ettirmek, istihsal etmek, istihsal ettiği petrolü nakletmek ve her safhada satmak haklarını verir.

İşletmeciye, tek başına veya diğer işletmecilerle birlikte talebi halinde sahaların rezerv ve üretim durumu elverişli olmak ve ekonomik olduğu kabul edilmek ve bu Kanunun amacına ve belge ile ilgili diğer hükümlerine uygun görülmek kaydıyla Bakanlar Kurulu kararıyla belge de verilebilir.

Madde 61 - 1. Bir işletme sahası en çok 25 bin hektardır.

2. Bir bölgede bir hükmi şahıs aynı zamanda mecmuu 150 bin hektarı aşmayan işletme sahasına sahip olabilir,

3. Hiç bir hükmi şahıs 1 ve 2 nci fıkralarda yazılı tahditleri doğrudan doğruya veya dolayısıyla bertaraf edecek şekilde diğer bir hükmi şahıs ile anlaşamaz.

4. Bir işletme ruhsatnamesi 63 ve 64 üncü maddelerde gösterilen yollardan başka surette istenemez ve verilemez.

Madde 62 - İşletme sahaları şimal - cenup ve şark - garp istikametlerindeki doğru hatlarla çevrilir. Sahaların en ve boy nispeti diğer sahalarla komşuluğu ve birleşimi bakımından, nizamname hükümlerine uygun olması lazımdır.

Madde 63 - 1 . (Değişik bent: 13/05/1955 - 6558/1 md.) Arama sahasında bir keşif yapmış bulunan ve arama ruhsatnamesi yürürlükte iken nizamname hükümlerine uygun olarak işletme ruhsatnamesi talebeden bir arayıcıya, arama sahası dahilinde kendi seçtiği ve arama sahasının yarısını aşmayan herhangi bir veya mütaaddit arazi parçası için 61 ve 62 nci maddelerdeki tahditlere tabi olmak kaydıyla, arama ruhsatnamesinin verildiği tarihte cari bulunan şartlarla işletme ruhsatnamesi verilir. Arayıcı, taleplerine ruhsatname harcının ödendiğini gösteren makbuzu da bağlar.

2. (Değişik bent: 28/03/1983 - 2808/16 md.) İşletme ruhsatnamesinin verilmesiyle arama ruhsatnamesi nihayet bulur. Ancak, arama sahasının arta kalan bölümü için hak sahibi tarafından yeniden arama ruhsatı talebinde bulunulur ise, bu talep Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne Kanunun 53 üncü maddesinin 4 üncü fıkrası hükmü dışında değerlendirilebilir.

3. Arama sahasının yarısını aşmamak üzere işletme sahalarının tayin ve tahdidinde riayet edilecek esaslar ve usuller nizamnamede gösterilir.

4. (Ek bent: 05/04/1973 - 1702/28 md.) İşletme ruhsatnamesi talebeden arayıcı ruhsat talebine işletme sahasının geliştirilmesi ve üretimi ile ilgili bir programı ekler. Genel Müdürlük bu programda petrol endüstrisinin gereklerine ve Türkiye ihtiyaçlarına uygun değişiklikler yapılmasını isteyebilir.

Madde 64 - 1. Üzerinde arama veya işletme hakkı bulunmayan bir saha, işletme ruhsatnamesi mevzuu olarak, Bakanlar Kurulu kararıyla müzayedeye çıkarılabilir.

İşletme ruhsatnamesi evvelce müzayedeye çıkarılmış bulunan bir işletme sahasının tamamı veya bir kısmı yine Bakanlar Kurulu kararıyla müzayededen kaldırılabilir.

2. Müzayedeye çıkarılan bir saha için, müzayede kararı kaldırılmadıkça başka suretle arama veya işletme ruhsatnamesi verilemez.

3. 1 inci fıkrada yazılı müzayede nizamname hükümleri dahilinde Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılır.

4. Bir sahanın müzayedeye çıkarılması en fazla teklifte bulunana verilmesini veya herhangi bir teklifin kabul edilmesini tazammun etmez.

5. (Ek bent: 05/04/1973 - 1702/29 md.) Şu kadar ki Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, müzayedeye çıkmazdan önce, T.P.A.O. na bu sahayı işletme ruhsatnamesi konusu olarak isteyip istemediğini süre tayini suretiyle yazacağı bir yazı ile T.P.A.O. dan sorar. T.P.A.O. nın talebi halinde saha müzayedeye çıkarılmaz ve işletme ruhsatı konusu olarak T.P.A.O. ya verilir.

Madde 65 - 1. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/30 md.) Bir işletme ruhsatnamesinin süresi yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 20 yıldır.

2. Arama sahasındaki bir keşfi mütaakıp, inkişaf için arama ruhsatnamesi,55 inci maddenin 4 üncü fıkrası gereğince temdit edilmiş ise, temdit müddeti işletme ruhsatnamesinin müddetine mahsup olunur.

3. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/30 md.) Vecibelerini tamamen yerine getirmiş olan işletmecinin talebi üzerine, işletme ruhsatnamesi Genel Müdürlük tarafından milli menfaatlere, teknik ve ekonomik esaslara uygunluğu tespit ve teklif edilmek suretiyle ve toplamı (10) ar yılı geçmemek üzere iki defa Bakanlar Kurulu kararıyle uzatılabilir.

Madde 66 - İşletmeci:

1. Hakkının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl zarfında, işletme sahasının hudutlarını nizamnamenin gerektirdiği tarzda ve münasip miktarda hudut noktalarıyla işaretlemeye,

2. İşletme sahasının tadil edilmesi halinde, bu tadilin tatbik mevkiine konulduğu tarihten itibaren 4 ay zarfında, işletme sahasının değişmiş bulunan hudutlarını münasip miktarda hudut noktalarıyla 1 inci fıkrada yazılı olduğu veçhile işaretlemeye,

3. İşletme sahasının hudut noktalarını muhafaza etmeye mecburdur.

Madde 67 - Bir işletmeci, işletme sahası kafi derecede inkişaf ettirilmemişse, işletme ruhsatnamesinin yürürlük tarihinden itibaren altı ay zarfında bir inkişaf sondajına başlamaya ve o zamana kadar yapılandır daha geniş ölçüde olmak üzere her petrollü araziye hüsnüniyetle tayin ve inkişaf ettirmeye, bunlardan petrol istihsaline, bu petrolü için pazar aramaya ve onu satmaya mecburdur.

Madde 68 - (Değişik madde: 05/04/1973 - 1702/31 md.)

1. Bir işletmeci işletme ruhsatnamesinin alınmasından başlayarak bir yıl içinde işletme sahasından ekonomik miktarda petrol istihsal etmediği takdirde Genel Müdürlük kendisine ekonomik istihsal şartlarını da gözönünde tutarak 90 gün süre verir. İşletmeci bu süre içinde de ekonomik miktarda petrol istihsalinde bulunmazsa işletme hakkı düşer.

2. Bir işletme sahasında yapılan ekonomik miktarda petrol istihsaline sonradan durduğu takdirde Genel Müdürlük işletme ruhsatnamesinin ilk bir yılı sona erdikten sonra en az 90 günlük bir süre vererek işletmeciden ekonomik miktarda petrol istihsaline yeniden başlamasını isteyebilir. İşletmeci bu tebliğata rağmen mücbir sebep olmaksızın, ekonomik miktarda petrol istihsaline başlamazsa verilen süre sonunda işletme ruhsatnamesi düşer.

Ancak, bu tebliğat istihsalin durduğu tarihten itibaren 3 ay ve işletme sahasında arama veya işletme sondajları hüsnüniyetle yapılmakta ise 1 yıl geçmeden icra edilemez.

Madde 69 - (Değişik madde: 05/04/1973 - 1702/32 md.)

1. (Değişik bent: 28/03/1983 - 2808/17 md.) İşletmeciler her işletme sahası için bir Devlet hakkı ödemekle mükelleftirler.Devlet hakkı işletme sahasının hektarı başına yılda;

1 inci yıl için 225

2 nci yıl için	300
3 üncü yıl için	375
4 üncü yıl için	450
5 inci yıl için	600
6 ncı ve müteakip yıllar için	750

Türk Lirası'dır.

Bakanlar Kurulu, bu miktarları on katına kadar artırabilir.

2. Arama sahasındaki bir keşif dolayısıyla işletmeci mükellefiyetlerine tabi bir arayıcının ödeyeceği Devlet hakkı arama sahasının yarısı için, arayıcı sıfatıyla ödemesi gereken Devlet hakkından fazla olamaz.

BÖLÜM 4: AMELİYATIN BİRLEŞTİRİLMESİ

Madde 70 - İşletme sahaları kısmen veya tamamen aynı petrollü arazi içinde bulunan ve ameliyatlarını birleştirmekle israfın önleneyeceği, istihsalin ve verimin artacağı veya istihsal maliyetinin azalacağı anlaşılan işletmeciler, Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün dermeyeran edebileceği makul şartları kabul ettikleri takdirde bu dairenin tasvibi ile ameliyatlarını, birleştirebilirler. İşletmecilerin bu yoldaki talepleri kısa bir zamanda karara bağlanır.

Madde 71 - (Değişik madde: 13/05/1955 - 6558/1 md.)

Petrol İşleri Genel Müdürlüğünce dermeyeran olunan şartlara tabi olmak kaydıyla ameliyatlarını birleştiren işletmeciler, birleştirilmiş petrollü arazinin verimli olarak işletilmesinin bütün icaplarına tevessül edebilirler. Ve müşterek istihsal için tek bir Devlet hissesi ödiyebilirler. Bu suretle birleşen işletmeciler birleşme haricinde kalan sahaları için normal olarak ödemekle mükellef buldukları Devlet hakkına ilaveten birleştirilmiş petrollü arazi üzerinden aralarında tayin ve tesbit edecekleri nispetlerde Devlet hakkı ödemekle mükelleftirler.

Madde 72 - (Mülga madde: 28/03/1983 - 2808/24 md.)

Madde 73 - Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından dermeyeran olunmuş şartlar ve yukardaki maddelerde zikredilen hususlar müstesna olmak üzere birleştirme, işletmecilerin kendi sahalarında ve bu sahalar üzerinde sahip oldukları haklarda ve vecibelerde değişikliği tazammun etmez.

BÖLÜM 5: ARAMA VE İŞLETMEYE AİT MÜŞTEREK HÜKÜMLER

Madde 74 - Bir hükmi şahısla bunun hisselerinin %25 inden fazlasına veya karının başlıca kısmına doğrudan doğruya veya dolayısıyla sahip olan veya idaresinde karar verme kontrol etme veya müdürlerini tayin eyleme yetkisini haiz bulunan hükmi şahısların aynı bölge dahilinde iktisap ettikleri arama sahalarının adedi 8 den ve işletme sahalarının yüz ölçümlerinin mecmuu 150 bin hektardan fazla olamaz.

Madde 75 - 1. Bir hükmi şahsın sahip bulunduğu arama ve işletme sahalarının aded ve yüz ölçümü bu kanunla tesbit edilen azami miktarları geçtiği takdirde Petrol İşleri Genel Müdürlüğü münasip bir mehil vererek, fazla sahaların terkinini bu hükmi şahıstan ister.

2. Arayıcı veya işletmeci 1 inci fıkra gereğince yapılan tebligata riayet etmediği takdirde Petrol İşleri Genel Müdürlüğü sahaları azami miktarlara irca edecek tarzda kısıntılar yapar.

Madde 76 - Bir arayıcı veya işletmeci, kendi arama veya işletme sahaları dahilindeki veya civarındaki depolara giden toplama boruları ve yakıt hatları tesis edebilir.

(İkinci fıkra Mülga: 05/04/1973 - 1702/55 md.)

Madde 77 - Bir arayıcı veya işletmeci yaptığı bir keşiften Petrol İşleri Genel Müdürlüğünü haberdar etmeye mecburdur. İhbarın zamanı ve şekli nizamnamede gösterilir.

Madde 78 - 1. (Değişik bent: 13/05/1955 - 6558/1 md.) Bir arayıcı veya işletmeci, arama veya işletme sahasından istihsal edip depoladığı petrolün sekizde birini Devlet hissesi olarak ödemekle mükelleftir. Ancak:

a) Arama ve işletme sahası ile ilgili olarak yapılan arama, inkişaf veya istihsal ameliyelerinde, veya

b) Daha çabuk, daha verimli veya nihai olarak daha büyük istihsal yapmak maksadiyle, aynı veya diğer bir hazne tabakasına sevk etmek suretiyle kendisi tarafından kullanılan petrolerden Devlet hissesi ödemez.

2. (Değişik bent: 13/05/1955 - 6558/1 md.) Petrol müstahsilinin ödeyeceği Devlet hissesi nakden veya bu maddenin 3 üncü fıkrasında derpiş edildiği veçhile aynen ödenebilir. Ve bu ödemelerin tutarı kuyubaşı fiyatı üzerinden hesaplanır. 13 üncü maddenin 1 inci fıkrası mucibince petrol hakkı sahibinden memleket ihtiyaçlarına mukabil temini talebedilen miktarlardan kendisi tarafından aynen ödenen Devlet hissesi miktarları tenzil edilir.

3. a) Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, bir ödeme devresinin ilk ayı içinde gelecek ödeme devresinde Devlet hissesinin tamamını veya bir kısmını aynen almak istediğini müstahsile bildirir.

b) Bu takdirde müstahsil bu petrolü kendi petrolünü muhafaza ettiği depolarda Hükümet teşkilatına teslim eder.

c) Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, tesbit ettiği Devlet hissesi petrolün tamamını veya bir kısmının müstahsilden, kendi imkanları mevcut olduğu takdirde depolarından gayri bir yerde teslim etmesini isteyebilir. Ancak, bu teslimat, müstahsilin deposundaki teslimattan daha masraflı olduğu takdirde. İlave masraf Hükümetçe müstahsile ödenir.

4. Bir müstahsilden, Devlet hissesi olarak aynen alınan:

a) Gazı hiç bir suretle,

b) Mayi petrolü ise 30 günden fazla,

depoda muhafaza etmesi istenemez.

Madde 79 - (Değişik madde: 05/04/1973 - 1702/33 md.)

1. Arayıcı ve işletmecilerin ödemekle mükellef buldukları Devlet hakkı ve hissesi kendi beyanları üzerine tahakkuk ettirildikten sonra maddi delillere veya kanuni ölçülere dayanılarak tespit olunan farklar üzerinden ikmalen Devlet hakkı ve hissesi tarhiyatı yapmaya Genel Müdürlük yetkili ve görevlidir.

İkmal tarhiyatına karşı ilgililerin Bakan nezdinde yapacakları itiraz ihtilafı kısmın tahsilini durdurur.

Bakan kararının taraflara tebliğinden sonra bu karar gereğince tahsil edilecek miktar Genel Müdürlükçe ilgiliye tebliğ olunur.

İkmalen tarh edilen Devlet hakkı ve hissesi yüzde yüz fazlası ile alınır.

2. Devlet hakkı ve hissesi tahakkukun ilgili bulunduğu takvim yılını takibeden yıldan itibaren 5 yıl içinde tarh ve tebliğ olunmadığı takdirde zamanaşımına uğrar.

3. Nakden ödenecek Devlet hakkı ve hissesi Genel Müdürlüğün bulunduğu yer vergi dairesine ödenir. Devlet hakkı ve hissesinin beyan, tarh, tahakkuk, ödeme, usul, şekil ve zamanı ile ikmalen tarhiyata ait diğer hususlar nizamnamede gösterilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM: NAKİL, TASFİYE VE DİĞER AMELİYELER

BÖLÜM 1: BELGE

Madde 80 - (Değişik madde: 05/04/1973 - 1702/34 md.)

Belge; yapılabilmesi müsaade, arama veya işletme ruhsatnameleri istihsaline mütevakıf bulunan ameliyeler müstesna olmak ve münhasıran belgede belirtilen işleri yapmak üzere sahibine bu Kanun hükümleri dairesinde faaliyette bulunmak hakkını verir.

Belge süresi azami 30 yıldır. Bu süre Bakanlar Kurulu Kararı ile daha 10 yıl kadar uzatılabilir.

Madde 81 - (Değişik madde: 13/05/1955 - 6558/1 md.)

Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, belge istihsalı için yapılacak müracaatın:

1. Mevkii muameleye konmuş bulunan diğer bir müracaatla tedahül etmemesi,
2. Evvelce verilmiş ve müracaat tarihinde yürürlükte bulunan bir belge ile tedahül etmemesi,
3. Petrol İşleri Genel Müdürlüğünce bu kanunun maksadına aykırı görülmemesi, halinde, müracaatın alındığı tarihten itibaren 90 gün içinde bu kanunun maksadına uygun olarak tesbit edeceği şartlarla istenilen belgeyi verir.

Madde 82 - 1. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/35 md.) İki veya daha fazla müracaat veya bir müracaatla bir belge veya bir arama veya işletme ruhsatnamesi:

a) Aynı arazinin bir kısmının veya tamamının münhasıran veya birbiriyle telif olunamıyacak şekilde istimalini tazammun ediyorsa;

b) Aynı ihtiyacı temine matuf aynı hizmeti istihdaf ediyorsa; c) Boru hatları güzergahları birbirine tedahül ediyorsa;

İhtilaflı sayılarak bu Kanunun ihtilafların halline ait hükümleri dairesinde muameleye tabi tutulabileceği gibi, icabında ihtilafların halline mütedair kanun hükümlerinin tatbiki cihetine gidilmeden, belge iktisabı için yapılan bir talebin kabul veya reddinde gözönünde tutulması gereken kıstaslara göre bir karar da verilebilir.

2. Bir petrol hakkı sahibi tarafından, petrolünü gerektiği şekilde nakletmemesinden dolayı belgeyi haiz bir boru hattı sahibi aleyhine vakı müracaat, keza ihtilaflı addolunarak 1 inci fıkra uyarınca muameleye tabi tutulur.

BÖLÜM 2: BORU HATTIYLA VE DİĞER VASITALARLA NAKLİYAT

Madde 83 - 1. (Ek bent: 29/05/1957 - 6987/8 md.) Esas gayesi, hariçte istihsal veya tasfiye edilmiş petrolü boru hattı ile bir başka memlekete müteveccih olarak Türkiye üzerinden, tasfiye veya diğer ameliyelere tabi tutmaksızın (bu neviden nakliyatın yapılması mütat olan temizleme ve diğer muameleler hariç) nakletmek olan petrol ameliyatına uygulanacak hukuki rejim Bakanlar Kurulu tarafından tesbit olunur.

2. Petrolünü nakletmek üzere tesis ettiği boru hattını tam kapasitede çalıştırmak ihtiyacında bulunmayan bir taşıyıcı, diğer bir petrol hakkı sahibi tarafından yapılan nakil teklifini, aşağıdaki şartlara uygun olduğu takdirde boru hattının siyasi dahilinde ve taliplerin nakledilecek petrol miktarlarının nispetine göre kabul eder:

- a) Taşınması teklif edilen petrolün nevi ile diğer fiziki evsafının taşıyıcının taşımakta bulunduğu petrolünkine uygun olması,
- b) Taşınması teklif edilen miktarın makul bir asgari hadde bulunması,
- c) Nakledilecek petrol için makul ve munsif bir nakil ücretinin teklif olunması,
- d) Teklif sahibi tarafından nizamname hükümlerindeki diğer taahhüdün kabul edilmesi.

Madde 84 - 1. Boru hattı ve diğer vasıtalarla petrol nakleden bir taşıyıcı, nakliyata başlamadan evvel, nizamname hükümleri dairesinde nakliyata ait ücret ve diğer şartları tesbit eden bir tarifeyi Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne verir.

2. Petrol İşleri Genel Müdürlüğü bu tarifeyi, aldığı tarihten itibaren 60 gün zarfında kabul veya reddeder.

3. (Değişik bent: 13/05/1955 - 6558/1 md.) Deriş edilen nakil ücreti petrolü taşıtan ile taşıyıcı için munsif ve makul olmadıkça tarife tasvip edilemez. Tarife taşıyıcıya, yıpranma, faiz ve amortisman paylarını havi nakliye masraflarına ilaveten nakliye ameliyesinin ifa edilebilmesi için gerekli sermaye mevcutları esasına dahil kıymetler ile nakliye ameliyesinde fiilen kullanılan nakdi fonlar ve bunlara mütedair haklar üzerinden makul bir kar temin edecektir.

4. Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün muvafakati veya talimatı veyahut fevkalade hal bulunmadıkça tarife tasdik edilinceye kadar, başkaları için petrol nakli deruhde edilemez.

BÖLÜM 3: HÜSNÜNİYET

Madde 85 - 1. Faaliyeti için lüzumlu belgeyi alan bir petrol hakkı sahibi, ameliyatını hüsnüniyetle sevk ve idare etmekle mükelleftir.

2 - (Mülga bent: 29/05/1957 - 6987/15 md.)

3 - (Mülga bent: 29/05/1957 - 6987/15 md.)

BEŞİNCİ KISIM: PETROL AMELİYATINA MÜTAALLİK DİĞER HAKLAR VE VECİBELER

BÖLÜM 1: SATIH VE SU HAKLARI

Madde 86 - 1. Bir müsaade, arama veya işletme ruhsatnamesi veya belge, taallük ettiği arazinin malik veya zilyedine veya bu arazinin petrolden gayri ihtiva ettiği madenlere ait haklarla bunlar üzerinde tesis edilmiş veya edilecek diğer hakları ihlal etmez.

2. (Ek bent: 05/04/1973 - 1702/36 md.) Petrol hakkı sahibi; petrol ameliyeleri dolayısıyla kullanma hakkının taallük ettiği gayrimenkule veya bunun üzerindeki tesisler ile civarındaki gayrimenkul veya tesislere yaptığı zararı, kusur olup olmamasına veya yapılan zararın önceden tahmini mümkün bulunup bulunmamasına bakılmaksızın, tam olarak tazmin etmekle mükelleftir.

Bundan doğan tazminat alacakları haksız fiiler hakkındaki zaman aşımına tabidir.

Madde 87 - 1 . (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/37 md.) Bir petrol hakkı sahibi; arama işletme veya belge sahasında veya civarında petrol ameliyatı için lüzumlu olan arazinin kullanma hakkını, arazi özel

mülkiyet konusu ise anlaşma veya kamulaştırma yolu ile; arazi sahipsiz ise arama ruhsatnamesine işletme ruhsatnamesine veya belgeye kaydedilmek suretiyle iktisabedebilir.

Anlaşmaya dayanan kullanma hakkı 3 yıldan fazla sürdüğü takdirde özel mülkiyet konusu arazinin maliki de petrol hakkı sahibinden bu arazinin kamulaştırılmasını isteyebilir.

Ancak; diğer kanunlarda aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde petrol hakkı sahibi özel mülkiyet konusu arazinin sahibi ile anlaşmak suretiyle mülkiyetini de iktisabedebilir.

2. a) (Değişik alt bent: 05/04/1973 - 1702/37 md.) Kamulaştırma kararı talep üzerine Genel Müdürlükçe verilir. Bu kamu yararına ilişkin bir karar hükmünde olup müteakıp işlemler İstimlak Kanunu hükümleri dairesinde cereyan eder.

b) İstimlak edilen arazinin mülkiyeti Hazineye, kullanma hakkı istimlak bedelini ödeyen petrol hakkı sahibine ait olur.

3. Bu madde hükümleri dairesinde elde edilen kullanma hakları arama veya işletme ruhsatnamesi veya belgenin bir cüzü olup bunların mer'iyet müddetlerince devam eder.

Madde 88 - Arayıcı, işletmeci veya belge sahibi; arama, işletme veya belge sahası içindeki ve civarındaki arazide, üzerindeki kullanma hakkını iktisap ve diğer kanunların hükümlerine riayet etmek şartları ile:

1. Sondaj veya sair suretlerle su aramak ve bulunan suları kullanmak,
2. Mevcut diğer suların ameliyeleri için lüzumlu miktarını başkalarının bu su üzerindeki haklarına halel getirmemek kaydıyla kullanmak, hak ve salahiyetlerini haizdir.

BÖLÜM 2: TERK VE SAHAYA İLAVE

Madde 89 - 1. Bir petrol hakkı sahibi, arama ruhsatnamesini bir ay evvelden, diğer petrol haklarını üç ay evvelden Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne haber vermek şartıyla terkedebilir. Bu takdirde arama veya işletme ruhsatnamesinden veya belgeden doğan haklar, ihbar mektubunda bildirilen tarihte sona erer. Petrol hakkı sahibinin bu tarihe kadar olan vecibelerini ifa ettikten sonra her türlü mükellefiyeti de nihayet bulur.

2. Bir petrol hakkı sahibi, arama, işletme veya belge sahasının bir kısmını terkedebilir. Bu takdirde yukarıki hükümler ancak terkedilen saha nispetinde tatbik olunur.

Madde 90 - Petrol İşleri Genel Müdürlüğü petrol hakkı sahibinin talebi üzerine, bu kanunun saha adedi ve yüz ölçümü bakımından koyduğu tahdidata tabi olmak kaydıyla, arama ve işletme sahasına ilaveler yapabilir.

BÖLÜM 3: TESİSLERİN KALDIRILMASI

Madde 91 - 1. Müsaade, arama veya işletme ruhsatnamesi veya belgenin terk veya feshedilmesi, müddetlerinin nihayetlenmesi veya sair suretlerle arazi üzerindeki kullanma hakkı sona erdiği takdirde, petrol hakkı sahibi araziye ve üzerinde bulunan her şeyi nizamname ile tesbit edilen şekle ifrağ ettikten sonra terkedebilir.

2. Aksi takdirde Petrol İşleri Genel Müdürlüğü; masrafı petrol hakkı sahibine ait olmak üzere araziye bu şekle sokar.

Madde 92 - (Değişik madde: 05/04/1973 - 1702/38 md.)

Petrol hakkı sahibi; arama, işletme veya belge sahasında yahut kullanma hakkına sahip olduğu arazide kurduğu veya bulundurduğu tesislerle bunların mütemmim cüzlerini ve bu tesislerin teferruatı

sayılı veya sayılmasın diğer bütün menkul mallarını aşağıdaki maddelerin hükümleri saklı kalmak kaydıyla her zaman kaldırabilir.

Madde 93 - Petrol hakkı sahibi tarafından, 92 nci maddede yazılı bulunan ve kullanma hakkının sona ermesi tarihinden itibaren 90 gün içinde bu hakkın taallük ettiği araziden kaldırılmıyan her hangi bir malın mülkiyeti, arazi sahibine intikal eder.

Madde 94 - 1. a) (Değişik alt bent: 05/04/1973 - 1702/39 md.) Sona eren kullanma hakkının taallük ettiği arazide bir petrol hakkı sahibi tarafından vücuda getirilmiş bina ve diğer sabit tesisler;

b) Petrol hakkı sahibi tarafından açılan veya tesis edilen ve fakat oldukları yerde kullanılmıyan veya Türkiye'de kullanılmak istenmiyen her hangi bir sondaj veya su kuyusundaki muhafaza boruları ve tanklar, toplama boruları, yakıt hatları veya petrol boru hatları Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından satın alınabilir.

2. Yukarki fıkralarda yazılı tesisat ve malların petrol hakkı sahibi tarafından kaldırılabilmesi, evvela Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne bunları satın alıp almıyacağını bildirebilmesi için en aşağı 30 günlük bir mehil verilmesi ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün de bu malları satın alacağını verilen mehil içinde petrol hakkı sahibine tebliğ etmemiş olması takdirinde mümkündür.

3. Bu madde gereğince Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün satın almak istediği biçümle tesisat ve malların bedeli, anlaşma yolu ile tesbit edilemediği takdirde, talep üzerine mahalli asliye mahkemesince tayin olunur.

ALTINCI KISIM : VERGİLENDİRME

Madde 95 - (Değişik madde: 05/04/1973 - 1702/40 md.)

1. Petrol hakkı sahibi yürürlükte bulunan bütün vergi, resim ve harç kanunları ile Vergi Usul Kanunu hükümlerine, bunların ek ve tadillerine ve bunların yerine kaim olacak kanunlara tabidir. Şu kadar ki; bunların safi kazançları üzerinden ödemekle mükellef buldukları vergiler ve hissedarları adına yapmaları gereken gelir vergileri tevkifatı toplamı %55'i geçemez.

2. Esas faaliyetleri bu kanuna göre petrol ameliyatı olan iki veya daha fazla petrol hakkı sahibi aralarında bir iştirak teessüs etmiş olsa bile ayrı ayrı vergiye tabi olurlar.

3. Bu Kanunda yazılı petrol ameliyeleri ile birlikte umumi hükümlere tabi diğer faaliyetlerde bulunan petrol hakkı sahipleri; petrol ameliyelerine müteallik faaliyetleri için ayrı sermaye tahsis eder, bu mahiyetteki muamelelerini tefrik etmek üzere ayrı kayıt ve muhasebe tutar ve petrol ameliyelerinin netice hesaplarını diğer faaliyetlerin netice hesaplarına karıştırmaksızın ayrı bir beyanname ile bildirirler. Petrol ameliyelerinden mütevellit neticeler müstakil olarak vergilendirilir.

Madde 96 - (Değişik madde: 05/04/1973 - 1702/41 md.)

5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 12 nci maddesi 1 inci fıkrasındaki istisna ile ilgili hükümler petrol ve petrol mahsullerinden elde edilen gelir ve kazançta uygulanmaz.

Madde 97 - (Değişik madde: 05/04/1973 - 1702/42 md.)

1. 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 14 üncü maddesi gereğince kurum kazancının tespitinde mükellefler tarafından hasılatından indirilebilecek giderlerden başka petrol hakkı sahipleri aşağıdaki indirimleri de yapabilirler:

a) Petrol hakkı sahibi kurumların, Petrol Kanununun 56 ncı maddesinde değişiklik yapan bu Kanunun 25 inci maddesinde belirtilen, mahsup işleminden sonra varsa, ödedikleri Devlet hakkı ve hisseleri,

b) Petrol hakkı sahibi kurumların ellerindeki sahanın terk edilmesi gereği olarak terk ettikleri ekonomik değerlerin henüz itfa edilmemiş bakiye değerleri,

c) Petrol hakkı sahibi kurumların aktifleştirmedikleri arama giderleri, sondaj fer'i giderleri ve ekonomik miktarda verimi olmayan kuyuların açılma giderleri,

d) Tükenme payları.

2. Tükenme payı petrol hakkı sahibinin sermaye hesabına alarak aktifleştirdiği arama giderleri, sondaj fer'i giderleri ve ekonomik miktarda verimi olmayan kuyuların açılma giderleri toplamından ibaret olup Vergi Usul Kanununun 316 ncı maddesi hükmüne kıyasla her saha için ayrı ayrı olmak üzere, Maliye Bakanlığı ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne müştereken belli edilecek nispetler üzerinden itfa edilir. Ancak; sahanın petrol istihsalinden başka bir maksada tahsis edilmiş bulunan kısmının maliyet veya kıymeti ile petrol ameliyesinin sona erdiği tarihte bu sahanın petrol hakkı sahibi bakımından haiz olduğu bakiye değer tükenme payından indirilir.

Madde 98 - (Değişik madde: 05/04/1973 - 1702/43 md.)

Petrol hakkı sahibi kurumların ekonomik değerleri Vergi Usul Kanununda yer alan değerlendirme hükümlerine göre değerlendirilmekle beraber, bu kurumların aktifleştirdikleri ve bu Kanunla tarifleri ve esasları belirtilen arama giderleri, sondaj fer'i giderleri ve ekonomik miktarda verimi olmayan kuyuların açılma giderleri kayıtlı değerleri üzerinden değerlendirilir.

Bu değerler bu işler için yapılan gerçek giderlerden fazla olamaz.

Bu giderlerin aktifleştirilmesi ihtiyaridir. Tercih hakkı bu gruba dahil masrafların yapıldığı ilk döneme ait vergi beyannamesinde kullanılır.

Madde 99 - (Değişik madde: 05/04/1973 - 1702/44 md.)

Petrol hakkı sahibi tarafından aktifleştirilen arama giderleri sondaj fer'i giderleri ve ekonomik miktarda verimi olmayan kuyuların açılma giderleri dışındaki ekonomik değerlerin maliyeti ile bu ekonomik değerlerin elde edilmesi ve üzerindeki tesisatın kurulması ile ilgili masraflar amortisman yolu ile itfa olunur. Bunlara tatbik edilecek amortisman nispetleri rezerv durumu dikkate alınarak Maliye Bakanlığınca ayrıca tespit edilir.

Madde 100 - (Mülga madde: 05/04/1973 - 1702/55 md.)

Madde 111 - (Mülga madde: 05/04/1973 - 1702/55 md.)

YEDİNCİ KISIM: İTHALAT, İHRACAT VE TRANSFERLER

BÖLÜM 1: İTHALAT VE İHRACAT

Madde 112 - 1. (Değişik bent: 28/03/1983 - 2808/18 md.) Bir petrol hakkı sahibi bizzat veya bir temsilci veya Genel Müdürlükçe kabul edilmiş bir müteahhidi vasıtasıyla kendi adına Türkiye'deki petrol ameliyesi için idari faaliyetleri ile bina tesislerinin ve teçhizatlarının inşası, kurulması ve işletilmesine ait malzemeler hariç olmak üzere Genel Müdürlükçe lüzumlu görülen malzemeyi, akaryakıtı ve kara, deniz, hava nakil vasıtalarını münhasıran bu ameliyelerde kullanmak kaydıyla, gümrük ve diğer ithal vergi ve resimlerden muaf olarak ithal edebilir. Ancak; Bakanlar Kurulu, Türkiye'de istihsal veya imal edilen ve evsafı, mevcudu ve emre amade miktarı bakımından ithal edilen benzeri maddelerle kıyası kabil bulunan maddelerin isimlerini içeren, ayrıntılı bir liste neşrederek bu listede gümrükten muaf olarak ithal edilmekte bulunan maddelerden hangilerinin gümrük vergisine ve diğer ithal vergisi ve resimlerine tabi tutulacağını tayin ve tespit edebilir. Bu liste ülkenin sanayideki gelişmesine paralel olarak değiştirilebilir. Listeler yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer. Ancak, listenin yayımlandığı tarihten önce Genel Müdürlüğe verilmiş dilekçeler ile ithali istenilen maddeler bu Genel

Müdürlükçe gerekliliği onaylanmak kaydıyla, listenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde ithal edildikleri takdirde, muafiyetten faydalanırlar.

Bu fıkrada öngörülen istisna ve muafıklardan faydalanma süresi 2020 takvim yılı sonuna kadardır.

2. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/45 md.) Petrol hakkı sahibi; hakkı yürürlükte bulunduğu müddetçe kendi petrol ameliyesi için lüzumlu olan ve yerli kaynaklardan temini mümkün bulunmayan hampetrolü piyasa fiyatı üzerinden Gümrük ve diğer İthal Vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edebilir.

Bakanlar Kurulu ithal edilen hampetrolün piyasa fiyatını serbest rekabet emsal fiyatlarını gözönünde bulundurarak tespite yetkilidir.

3. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/45 md.) Yukarıdaki fıkralar gereğince tanınan gümrük ve diğer ithal vergi ve resimleri muafiyeti bu malzemenin bir petrol hakkı sahibinden petrol ameliyesinde kullanılmak üzere başka bir petrol hakkı sahibine Genel Müdürlüğün müsaadesi ile devri halinde de, devam eder.

4. (Ek bent: 29/05/1957 - 6987/12 md.; Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/45 md.) İkinci fıkra mucibince ithal olunan petrolden imal edilen petrol ürünleri ile petrol ameliyesinde kullanılmak üzere diğer bir petrol hakkı sahibine devredilen malzemeler hariç, Gümrük ve diğer ithal vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edilmiş olan malzeme, doğrudan doğruya veya petrol ameliyesi sayılmayan bir faaliyet yolu ile Türkiye dahilinde kullanılmak veya satılmak üzere devredildiği devir tarihinde yürürlükte bulunan Gümrük Kanunu ve tarife cetvellerindeki hüküm ve şartlar dahilinde gümrük ve diğer ithal vergi ve resimlerine tabi tutulur. Şu kadar ki, petrol ameliyesi yönünden işe yaramayan malzeme için Genel Müdürlüğün teklifi üzerine Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklarının tasvibi suretiyle bu hükme bir istisna tanınabilir.

5. (Ek bent: 29/05/1957 - 6987/12 md.) 2 nci fıkra mucibince ithal olunan petrolden imal edilen petrol mahsulleri, doğrudan doğruya veya petrol ameliyatı sayılmıyan bir faaliyet yoluyla, Türkiye dahilinde kullanılmak veya satılmak üzere devredildiği takdirde devir tarihinde yürürlükte bulunan Gümrük Kanunu ve tarife cetvellerindeki hüküm ve şartlar dahilinde gümrük ve diğer ithal vergi ve resimlerine tabi tutulur.

Ancak, bu petrol mahsulleri Gider Vergisiyle ithalat ve dahili imalatın her ikisine şamil buna mümasil vergilerin tatbikatında münhasıran dahili imalat sayılır.

Madde 113 - (Değişik madde: 29/05/1957 - 6987/13 md.)

Malzemenin 94 üncü maddede derpiş edildiği şekilde Petrol İşleri Genel Müdürlüğünce satın alınma hali müstesna bir petrol hakkı sahibi, ithal etmiş bulunduğu malzemeyi ihraç vergi ve resimlerinden muaf olarak ihraç edebilir.

Madde 114 - (Değişik madde: 28/03/1983 - 2808/19 md.)

Petrol hakkı sahibi, 13 üncü maddenin 1 inci fıkrası mucibince ihraç hakkına sahip olduğu petrol ile bu petrolden imal ettiği petrol mahsullerini her türlü ihraç vergi ve resimlerinden muaf olarak ihraç edebilir. İhraç edilen hampetrol, tabii gaz ve petrol mahsullerinin ihraç fiyatları bunları serbest rekabet emsal fiyatları ile değerlendirilerek Petrol İşleri Genel Müdürlüğünce tespit edilir. Bu fiyatlar, Bakan onayı ile yürürlüğe girer. Petrol İşleri Genel Müdürlüğünce değerlendirmede, tabii gazın kalori eşdeğeri yönünden hampetrol ihraç fiyatına bağlılığı ve alıcı piyasasına yakınlığı esas alınır.

BÖLÜM 2: TRANSFERLER

Madde 115 - (Değişik madde: 05/04/1973 - 1702/46 md.)

1. Bir petrol hakkı sahibi Maliye Bakanlığına ve Genel Müdürlüğe müracaatla ödenmesi gereken fakat henüz ödenmemiş bulunan her türlü vergi, resim, harç, Devlet hakları ve Devlet hisselerinin ödenmesi için gereken meblağı hariç tutmak şartıyla;

a) Türkiye'de petrol ameliyelerinden başka kaynaklardan elde ettiği nakdi fonlarla buna ait hakların bu kanuna ve Vergi Usul Kanununa göre tespit edilecek sermaye mevcutları esasından ibaret değerini aşan kısmı hariç olmak üzere nakdi fonlarla buna müteallik haklarını;

b) Türkiye'de petrol ameliyelerinden başka kaynaklardan elde ettiği kısmı hariç bırakmak suretiyle sermaye mevcutları esasına dahil diğer kıymetleri nakden veya aynen,

Vergiden muaf olarak harice transfer edebilir.

Şu kadar ki, ayın olarak gelen sermaye yine aynen çıkarılacak durumda ise ayın olarak çıkarılır. Ekonomik değerlerin yurt içinde satış veya devrinden doğan lehte farklar blokedir. Bedel yurt dışında alınmışsa fark döviz olarak Türkiye'ye getirilip bloke hesaba alınır. Yurda giren ve çıkan ayınların evsafa uygunluk ve müsaade konusu mallar olup olmadığı, gerektiğinde, Maliye Bakanlığı ve Genel Müdürlük eksperlerince denetlenebilir.

2. Bir petrol hakkı sahibi Maliye Bakanının müsaadesi ile petrol ameliyelerinden başka kaynaklardan elde edilmiş ekonomik değerleri harice transfer ederek bunların karşılığında Türkiye'deki petrol ameliyelerinde kullanılmak üzere hariçten nakit, hizmet, malzeme veya diğer bir ekonomik değer getirebilir.

Bu suretle harice transferine müsaade edilen ekonomik değerler karşılığında hariçten temin edilen nakit, hizmet, malzeme veya diğer ekonomik değerler petrol hakkı sahibince Türkiye'de petrol ameliyelerinden başka kaynaklardan elde edilmiş sayılır.

3. Petrol hakkı sahipleri ithal edilmiş müseccel sermayelerine mahsuben her zaman, ithal edilmiş sermayelerini aşan transfer edilebilecek net kıymetlerinin transferi için ise ancak Kurumlar Vergisi Beyannamesinin verilme müddeti zarfında her beyannamenin verilmesini takiben transfer talebinde bulunabilirler.

Müddetinde yapılmayan transfer talepleri ancak gelecek Kurumlar Vergisi beyannamesi süresi içinde yapılabilir.

4. (Ek bent: 28/03/1983 - 2808/20 md.) a) Petrol hakkı sahibi bu Kanunun 13 üncü maddesinin 1 inci fıkrasına göre ihracına izin verilen petrolden sağladığı döviz, yurt dışında muhafaza edebilir.

İhracına izin verilen petrolden sağlanan dövizin ihraç tarihindeki kur üzerinden Türk lirası karşılığı petrol hakkı sahibinin kanuni defterlerine hasılat olarak kaydedilir.

b) Yurt dışında muhafaza edilen döviz tutarı;

(1) Petrol hakkı sahibi tarafından Türkiye'ye ithal edilmiş müseccel sermaye ile ithal edilmiş sermayeyi aşan transfer edilebilecek net kıymetlerin transferinde mahsup edilir.

(2) Petrol hakkı sahibince, Petrol Kanunu çerçevesinde Türkiye'deki kendi petrol ameliyesi için gerekli her türlü dövizli ödemelerde kullanılabilir. Ancak, bu ödemeler Türkiye'ye ithal edilmiş sermaye sayılmaz.

(3) Yurt dışında muhafaza edilen dövizin Türk Lirası karşılığı, bu Kanunun transfer hükümleri uygulamasında nakdi fon olarak değerlendirilir.

Yurt dışında muhafaza edilen dövizin, gerek ithal edilmiş sermayeye gerekse ithal edilmiş sermayeyi aşan transfer edilebilecek net kıymetlere mahsubunda bu Kanunun 116 ncı maddesinin 3 üncü fıkrasında belirtilen döviz kurlarına ilişkin esaslar uygulanır.

c) Petrol hakkı sahibi her yıl Haziran ayı sonu itibariyle (b) bendindeki mahsup ve kullanma işlemleri dışında kalan döviz tutarı üzerinden mutabakat sağlayarak bakiyeyi T.C. Merkez Bankasında açılacak özel döviz hesabına aktarır. Petrol hakkı sahibi bu hesapta biriken dövizin (b) bendinde belirtilen maksatlar için ve anılan bentte yer alan esaslar dahilinde kullanılmasını talep edebilir.

d) Bu hükümler, petrol hakkı sahibi Türk sermaye şirketlerinin yabancı ortaklıklarla müştereken yapacağı aramalarda keşfedilecek sahalardan üretilecek petrolden yabancı ortaklığın payına düşen bölüm için de geçerlidir.

e) Türk sermaye şirketlerinin bu fıkra hükümleri gereğince yurt dışında muhafaza edebileceği dövize ilişkin miktar ve esaslar Bakanlar kurulunca belirlenir.

Madde 116 - (Değişik madde: 13/05/1955 - 6558/1 md.)

1. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/47 md.) Petrol ameliyelerinde kullanılmak üzere Türkiye'ye ithal edilmiş olan nakdi fonlar ve buna ait haklarla sermaye mevcutları esasının bir cüzünü teşkil eden malzeme veya diğer ekonomik kıymetlerin değeri, ithalatın yapıldığı dövize göre Türk parasının ithal tarihinde cari resmi kambiyo kuru üzerinden tespit edilir.

Kıymet tayin ve tespiti, Maliye Bakanlığı ile müştereken Genel Müdürlükçe yapılır.

2. Evvelce ithal edilmiş malzeme veya sermaye mevcutları esasının bir cüzünü teşkil eden diğer mevcudatı da ihtiva etmek üzere madde 115 (1) de münderiç nakdi fonlar ve buna müteallik haklar dahil iktisadi kıymetlerin harice transferleri için müracaat yapıldığı zaman bu hususta gereken transfer hakkının, transfer edilecek dövizin cins ve miktarının, kabili tatbik olan hallerde malzeme veya sermaye mevcutları esasının bir cüzünü teşkil eden mevcudatın ithal edilenlerle aynı olduklarının tevsiki, Maliye Bakanlığı ile müştereken Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne ifa edilecektir.

3. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/47 md.) Bu suretle yapılacak tevsik muameleleri üzerine Maliye Bakanlığı ile Genel Müdürlük tarafından dövizin cinsi hakkında verilecek kararda; petrol hakkı sahibinin ve transfer edilecek ekonomik kıymetlerin değerinin hangi memlekete mensup oldukları hususu ile diğer ilgili hususların yazılması şarttır.

Hilafına delil bulunmadıkça nakdi fonlar ile buna müteallik haklarda dahil olmak üzere transfer edilecek ekonomik kıymetlerin değeri, karşılığında elde edildikleri kıymetlerin memlekete ithal tarihlerindeki sıraya göre transfere tabi tutulur.

Yukarıdaki esaslara göre değeri tespit edilmiş nakdi fonlar ve buna müteallik haklarla sermaye mevcutları esasının bir cüzünü teşkil eden diğer ekonomik kıymetlerin transferi ithal tarihinde cari olan resmi kambiyo kuru üzerinden yapılır.

Bunların dışında kalanlar transfer tarihinde cari olan resmi kambiyo kuruna tabidir.

(Ek fıkra: 30/05/1994-KHK-533/2 md.; İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 21/07/1994 tarih ve E.1994/66, K.1994/63-2 sayılı Kararı ile)

(Ek fıkra: 24/11/1994 - 4046/40 md.) Ancak, yürürlükteki mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılan özelleştirme uygulamaları nedeniyle ithal edilecek yabancı sermaye, bu Kanunla düzenlenen kur garantili transfer ile ilgilendirilmez.

Madde 117 - (Değişik madde: 13/05/1955 - 6558/1 md.)

1. Maliye Bakanlığı, 115 inci maddenin 1 inci fıkrasına göre vukubulacak transfer taleplerini Petrol İşleri Genel Müdürlüğüyle müştereken ve aynı maddenin 2 nci fıkrası mucibince vukubulacak transfer taleplerini de müstakillen tetkik ettikten sonra 115 inci maddeye uygun olan talepler için gerekli müsaadeyi verir ve yukardaki maddelere tevfikan lüzumlu döviz tahsis eder.

2. (Mülga bent: 05/04/1973 - 1702/55 md.)

Madde 118 - (Değişik madde: 05/07/1973 - 1702/48 md.)

Türk parasının kıymetini koruma hakkındaki kanunlar ve bu kanunların ek ve tadilleri ile bunlara istinaden çıkarılan karar ve tebliğler, bu kanun hükümleri saklı kalmak üzere, petrol hakkı sahiplerine de uygulanır.

SEKİZİNCİ KISIM: HUSUSİ HÜKÜMLER

BÖLÜM 1: PERSONEL EĞİTİMİ

Madde 119 - (Değişik madde: 27/02/2003 - 4817 S.K./28. md.)

Petrol hakkı sahipleri, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca verilen izinle yabancı idari ve mesleki personel ile uzman personel çalıştırabilir.

Madde 120 - 1. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/49 md.) İşletmeciler ve belge sahipleri istihdam ettikleri yabancı şahıslar sayısının yüzde 25 inden aşağı sayıda olmamak üzere Türk vatandaşlarının (Devlet memurları hariç) petrol ameliyelerinin her safhasında ihtisas kazanmalarını sağlamak için yabancı memleketlerde veya Genel Müdürlükçe uygun görüldüğü oranda Türkiye'deki ilmi ve mesleki kurum ve işletmelerde eğitim ve staj görmelerini, masraflarını üzerlerine almak suretiyle, temin ederler.

2. İhtisas yapacak kimseleri ve bunların gönderileceği yerleri petrol hakkı sahibiyle Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne birlikte tesbit eder.

3. (Ek bent: 13/05/1955 - 6558/2 md.; Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/49 md.) Bu suretle eğitim ve staj görenler masraflarını üzerlerine alan petrol hakkı sahiplerine karşı mecburi hizmet veya iş mükellefiyeti ile bağlı değildirler.

BÖLÜM: 2: KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİNİN YAPACAKLARI PETROL AMELİYELERİ

Madde 121 - (Değişik madde: 28/03/1983 - 2808/22 md.)

Petrol hakkı sahibi Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, bu Kanunun 58 ncı maddesinde öngörülen mükellefiyete tabi değildir.

BÖLÜM: 3: MÜCBİR SEBEPLER

Madde 122 - Tabii afetler, harb, isyan ve diğer mücbir sebepler petrol ameliyatına tesirleri nispetinde petrol hakkı sahibinin hak ve vecibelerini talik eder ve bu hak ve vecibelerinde tabi olduğu müddetler mücbir sebebin devamı müddetine müsavi miktarda uzatılır.

DOKUZUNCU KISIM: CEZAI HÜKÜMLER

Madde 123 - 1. Bu kanuna göre memnu sayılan fiil, daha ağır cezayı istilzam etmediği takdirde, bu kısım hükümlerine göre cezalandırılır.

2. Bu kısım hükümlerinin tatbiki, petrol hakkı sahibi hakkında bu kanunun diğer hükümlerinin tatbikına mani teşkil etmez.

Madde 124 - 1. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/51 md.; Değişik fıkra: 23/01/2008-5728 S.K./177.mad) Müsaade istihlal etmeden jeolojik istikşaf yapanlar altı aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

2. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/51 md.;Değişik fıkra: 23/01/2008-5728 S.K./177.mad) Arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi veya belge almaksızın jeolojik istikşaftan gayri petrol ameliyelerini yapanlar üç aydan bir yıla kadar hapis ve adlî para cezası ile cezalandırılır.

3. Türk ilim ve araştırma müesseseleri tarafından jeolojik tetkikler yapmak hususunda salahiyet verilen şahıslara bu madde hükümleri tatbik olunmaz.

Madde 125 - (Değişik madde: 05/04/1973 - 1702/52 md.;Değişik madde: 23/01/2008-5728 S.K./178.mad)

1. Bu Kanuna göre israf veya tehlikeli fiilleri yapanlara, bu fiilleri tespit olunacak bir süre içinde durdurmaları için, Genel Müdürlük tarafından emir verilir. Bu sürenin sonunda israf veya tehlikeli fiil devam ederse, devam ettiği her gün için faillere beşbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

2. Yukarıda yazılı fiillerden dolayı önemli ve tamiri kabil olmayan bir hasar meydana gelmişse, faillerine, oluşan zararın miktarı kadar idarî para cezası verilir. Ancak, bu miktar onbin Türk Lirasından az olamaz.

Madde 126- (Değişik madde: 23/01/2008-5728 S.K./179.mad)

Bu Kanunun verdiği bir hakkın kullanılmasına yahut bir vazifenin ifasına bilerek ve haksız olarak müdahale eden veya mani olanlar, altı aya kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır.

Madde 127- (Değişik madde: 23/01/2008-5728 S.K./180.mad)

Bu Kanuna göre yapılan müracaatlarda ve muamelelerde bilerek hilafı hakikat beyanda bulunanlar, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır.

ONUNCU KISIM: İDARİ TEDBİRLER

Madde 128 - Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, bir petrol ameliyatında veya bu ameliyatla ilgili olarak israf veya tehlikeli bir fiil yapıldığı neticesine vardığı takdirde, israf veya tehlikeli fiili yapana münasip bir mehil vermek suretiyle bunu durdurmasını ve vakı hasarı tamir ve tashih etmesini ihtar eder. Eğer bu müddet zarfında ihtar edilen husus yerine getirilmezse, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü masrafı petrol hakkı sahibine ait olmak üzere, israf veya tehlikeyi önleyici tedbiri alır ve hasarı tamir ve tashih ettirir.

Madde 129 - Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, bir petrol ameliyatında veya bu ameliyatla ilgili olarak mühim ve tamiri mümkün olmayan bir hasara sebebiyet veren veya vermesi muhtemel olan israf veya tehlikeli bir fiil yapıldığı neticesine vardığı takdirde, masrafı, israf veya tehlikeli fiili yapana ait olmak üzere, arızayı gidermek için lüzumlu gördüğü kuyulara ve bilcümle tesislere vaziyed edebileceği gibi ameliyatı durdurmak da dahil olmak üzere her türlü tedbiri alabilir.

Madde 130 - Bu kanuna göre yaptığı bir müracaatta veya muamelede bilerek hilafı hakikat beyanda bulunmaktan dolayı salahiyetli mahkeme tarafından mahkûm edilen bir şahsa, bu beyanına müsteniden Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne verilmiş olan haklar Bakan tarafından fesholunabilir.

Madde 131 - Petrol hakkı sahibi, mali mükellefiyetlerinden her hangi birini ifa etmezse hakkında Amme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkındaki kanunun hükümleri tatbik olunur.

Madde 132 - (Değişik madde: 29/05/1957 - 6987/14 md.)

1 . (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/53 md.) Petrol hakkı sahibi bu kanuna, nizamnameye, bunlara müstenit kararnamelere, emirlere veya müsaade, arama ruhsatnamesi veya işletme ruhsatnamesi veya belgede yazılı şartlardan herhangi birine riayet etmediği takdirde Genel Müdürlük, kendisine 90 gün zarfında bunlara riayeti aksi takdirde verilen müsaade, arama ruhsatnamesi veya işletme ruhsatnamesi veya belge ile ilgili ameliyelerin geçici bir süre içinde durdurulabileceğini veya doğrudan doğruya fesih müeyyidesinin uygulanacağını ihbar eder. Bu ihbara rağmen 90 günlük sürenin

bitiminde petrol hakkı sahibinin riayetsizliği devam ederse Genel Müdürlük ameliyeyi 90 günden az ve 180 günden çok olmamak üzere geçici olarak durdurabileceği gibi müsaade, arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi veya belgenin doğrudan doğruya feshi için Bakana teklifte bulunabilir.

2. a) Muvakkat durdurma müddeti zarfında, müsaade, arama veya işletme ruhsatnamesi veya belge sahibi tarafından, riayetsizliğin refedileceği hakkında, Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne kabule şayan teminat verilirse ameliyata müsaade olunur.

b) Kabule şayan teminat verilmez ve riayetsizlik giderilmezse veya kabule şayan teminat verilmekle beraber riayetsizlik giderilmezse müsaade, arama veya işletme ruhsatnamesi veya belge sahibine 45 günlük bir mühlet daha verilir. Bu mühletin hitamında riayetsizlik giderilmemişse müsaade, arama veya işletme ruhsatnamesi veya belge feshedilebilir.

3. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/53 md.) Arama veya işletme ruhsatnamesi sahibi veya belge sahibi Kanunun 13, 57, 58, 59, 67 ve 85 inci maddelerinin hükümlerine riayet etmediği takdirde, hakkında geçici durdurma tedbirine başvurulmaksızın 90 günlük süre verilmek suretiyle doğrudan doğruya fesih müeyyidesi uygulanır.

4. (Değişik bent: 05/04/1973 - 1702/53 md.) Fesih kararı Genel Müdürün teklifi üzerine Bakan tarafından, geçici durdurma kararı ise Genel Müdür tarafından verilir.

5. Feshine karar verildiği takdirde, müsaadeden, arama veya işletme ruhsatnamesinden veya belgeden doğan haklar, fesih tarihinden itibaren sona erer.

6. Muvakkat durdurma kararı verildiği takdirde, petrolün satışına tehlikeli fiilin ve israfın önlenmesine ve ameliyatın muvakkaten durdurulmasına intaç eden hadisenin refine mütaallik ameliyeler haricinde hiç bir ameliye yapılamaz.

Ek Madde 1 - (Ek madde: 05/04/1973 - 1702/54 md.)

6326 sayılı Petrol Kanunu ile bu Kanunun bazı maddelerini değiştiren 6558 ve 6987 sayılı Kanunlarda; "İcra Vekilleri Heyeti", "Vekil", "Vekalet", "Petrol Dairesi" ve "Reis" tabirleri sırası ile "Bakanlar Kurulu", "Bakan", "Bakanlık", "Petrol İşleri Genel Müdürlüğü" ve "Genel Müdür" olarak, 8 inci kısmının 1 inci bölüm başlığı "Personel Eğitimi" ve aynı kısmın 2 nci bölüm başlığı "Kamu İktisadi Teşebbüslerinin yapacakları petrol ameliyeleri" olarak değiştirilmişlerdir.

Ek Madde 2 - (Ek madde: 05/04/1973 - 1702/54 md.)

Bir belgeye dayanılarak petro - kimya tesisleri için 112 nci madde gereğince ithal edilen hammadde, yardımcı kimyasal maddeler, işletme malzemeleri ve bünyesine giren diğer malzemelerle imal olunan petro - kimyasal maddeler doğrudan doğruya veya petro ameliyatı sayılmayan bir faaliyet yoluyla Türkiye dahilinde kullanılmak veya satılmak üzere devredildiği takdirde 112 nci maddenin 5 inci fıkrası hükmü uygulanmaz.

Ek Madde 3 - (Ek madde: 28/03/1983 - 2808/23 md.)

Yerden çıkarılabilen katı hidrokarbonlardan asfaltit, bitümlü şistler ve bitümlü şeyl gibi, petrol mahsullerinin üretilmesine elverişli olabilecek sahalar, Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile Petrol Kanunu kapsamına alınabilir.

ONBİRİNCİ KISIM:SON HÜKÜMLER

BÖLÜM 1: YAPILMAKTA OLAN PETROL AMELİYATI

Geçici Madde - 1. Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte evvelce alınmış kanuni bir hakka müsteniden yapılmakta olan petrol ameliyatı bu tarihten itibaren 150 gün devam edebilir. Ameliyatın bu müddetten fazla devamı işbu kanuna göre alınacak mezuniyete bağlıdır.

2. Bu gibi ameliyelerin bu kanunun hükümleri dairesinde devamına izin verilebilmesi için:

a) Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 90 gün zarfında Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne müracaat edilmesi,

b) Ameliyatı yapan şahsın bu ameliyatı yapmaktan bu kanun hükümlerine menolunmamış bulunması,

lazımdır.

Geçici Madde 1 - (Ek madde: 05/04/1973 - 1702/56 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce verilen arama ruhsatnamelerinin müddeti, verildiği tarihte yürürlükte bulunan hükümlere tabidir. Arama ruhsatnamesinin kısmen veya tamamen devri halinde de hüküm böyledir.

Geçici Madde 2 - (Ek madde: 05/04/1973 - 1702/56 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce kendi arama sahasında keşif yapan arayıcıya Petrol Kanununun 55 inci maddesinin 4 üncü fıkrası gereğince Petrol Dairesince tanınmış olan müddet, kanun yürürlüğe girdiği tarihte bu kanunla kabul olunan 3 yılı aşmış olsa bile devam eder.

Geçici Madde 3 - (Ek madde: 05/04/1973 - 1702/56 md.)

İşbu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce Kanunun 58 inci maddesi gereğince işlemeye başlamış bulunan müddetler, eski hükümlere tabi kalırlar. Şu kadar ki, sözü geçen müddetlerin geri kalan kısmı, yeni Kanunun tayin ettiği müddetlerden uzun ise bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren yeni müddetin geçmesi ile müddet tamamlanmış olur.

Geçici Madde 4 - (Ek madde: 05/04/1973 - 1702/56 md.)

İşbu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce verilen işletme ruhsatnamelerinin müddeti verildiği tarihte yürürlükte bulunan hükümlere tabidir. İşletme ruhsatnamelerinin kısmen veya tamamen devri halinde de hüküm böyledir.

Geçici Madde 5 - (Ek madde: 05/04/1973 - 1702/56 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 5 yıl ve daha fazla nakledilmiş olan zararlar müteakip yıllara devredilemez.

Geçici Madde 6 - (Ek madde: 05/04/1973 - 1702/56 md.)

İşbu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce Kanunun 68 inci maddesi gereğince işlemeye başlamış bulunan müddetler eski hükümlere tabi kalırlar. Şu kadar ki, sözü geçen müddetlerin geri kalan kısmı yeni kanunun tayin ettiği müddetlerden uzun ise, bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren yeni müddetlerin geçmesi ile tamamlanmış olur.

Geçici Madde 7 - (Ek madde: 05/04/1973 - 1702/56 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce verilmiş olan belgelerde yazılı müddetler, verildikleri tarihte yürürlükte bulunan hükümlere tabidir.

Geçici Madde 8 - (Ek madde: 05/04/1973 - 1702/56 md.)

6558 ve 6987 sayılı Kanunla değişik 6326 sayılı Petrol Kanununun vergilendirme başlığını taşıyan 6 ncı kısmında yer alan hükümleri değiştiren ve kaldıran hükümler bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi

takibeden takvim yılı başında yürürlüğe girer. Bu Kanunun yürürlüğünü takip eden takvim yılı başına kadar vergilendirme ile ilgili eski hükümlerin uygulanmasına devam edilir.

Geçici Madde 9 - (Ek madde: 05/04/1973 - 1702/56 md.)

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Petrol Dairesi Reisliği ile Akaryakıt Dairesi Başkanlığı personelinin atanmaları, müktesep hakları saklı kalmak üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu gereğince Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne tahsis edilen kadrolara, bu Kanun hükümleri gereğince yapılır. Bu işlemler bir ay içinde bitirilir.

Geçici Madde 10 - (Ek madde: 05/04/1973 - 1702/56 md.)

Petrol İşleri Genel Müdürlüğünde teşkili öngörülen Teftiş Kuruluna, öncelikle halen Akaryakıt Baş Kontrolörlüğü ve kontrolörlüğü kadrosunu işgal eden elemanlar bir ehliyet sınavından geçirilir ve kazananlar müfettiş olarak atanırlar.

BÖLÜM 2: KANUNUN ŞÜMULÜ VE MER'İYETİ VE TATBİK SURETİ

Madde 133 - 1. 24 Mart 1926 tarihli ve 792 sayılı Petrol Kanunu mülğadır.

2. 6309 sayılı Maden Kanunu hükümleri ve 2805 sayılı kanunun 5 inci maddesi petrole tatbik edilmez.

Madde 134 - (Değişik madde: 13/05/1955 - 6558/1 md.)

Bu Kanunun teşkilatla müsaade ve belgeye mütaallik hükümleri neşri tarihinde, diğer hükümleri 14 üncü maddede zikrolunan nizamnamenin mer'iyet tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 135 - Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

KANUNA İŞLENEMEYEN GEÇİCİ MADDELER

28/03/1983 TARİHLİ VE 2808 SAYILI KANUNUN GEÇİCİ MADDELERİ:

Geçici Madde 1 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce işlemeye başlamış olan itiraz, itirazları inceleme ve yargı mercilerine başvurma süreleri bu Kanunun yayımı tarihinden önce uygulanan hükümlere tabidir.

Geçici Madde 2 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının her bölge için almış olduğu arama ruhsatnameleri sayısı bu Kanunda belirtilen süreler sonuna kadar geçerlidir.

Geçici Madde 3 - Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce yaptığı arama ruhsatnamesi mürücaatları ile kanuni süreleri sona eren arama ruhsatnamelerinin yeniden iktisabı için yapmış olduğu müracaatlar, arama ruhsatnamelerinin toplam adedi petrol bölgesi sayısının on katını aşmamak kaydıyla, bu Kanunun yayımı tarihinden önce uygulanan hükümlere tabi tutulabilir.